Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1168 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1887 (Ն. Տ.) 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1887 — 20 ՐԷՊԻՒ ԷՒՎԷԼ 1305

20 ՓԱՐԱ. (ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

[illegible] ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونكيان خانده ارولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ. (ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դաշնկան արժէք	160
»	Վեցամսեայ	»	80
»	Եռամսեայ	»	40
Գաւառաց [illegible] Թղթատարական	տարեկան		240
Գաւառաց [illegible] Թղթատարական	Վեցամսեայ		120
Օտար երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	Վեցամսեայ		28

Դուրսի [illegible] ծանուցմանց ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է.
Խմբագրութեան [illegible] ղրկուած [illegible] կամ գրութիւն ետ չդարձուիր.

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deirmen Han Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1887

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԵՐՋ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻՆ

Պ. Կրէվիի վարանումները վերջացան, և Ֆրանսա մեծ տագնապէ մը ազատեցաւ. Տեսնելով թէ իրեն աջակցիլ խոստացող Հանրապետականք ո՛րչափ տկար խմբակ մ՚են, Պ. Կրէվի ամենայն գժկամակութեամբ մատոյց հրաժարականն, որ անդառնալի եղած էր. Այսչափ նախատեսեալ էր մէկ քանի շաբաթէ ի վեր, և անակնկալ չէր բնաւ. Այլ նոր Նախագահի ընտրութեան հետեւանքն անակնկալ եղաւ. Պ. Ֆլոքէի ընտրութիւնը բոլորովին ետ մնաց. զի Ֆրանսա կ՚ուզէ բարեկամ մնալ Ռուսիոյ հետ, և քանզի երբ քանի տարի առաջ Պ. Ֆլոքէի բերնէն ելած բառ մը վիշտ պատճառած է Ռուսիոյ, Հանրապետականք միաձայնութ որոշեցին Ռուսիոյ զոհել զՊ. Ֆլոքէ, որ մէկ քուէ մ՚իսկ չստացաւ կատարուած նախագահական ընտրութեանց մէջ. Ընտրական պայքարը տեղի ունեցաւ ի մէջ Պ. Ժիւլ Ֆէրրիի, ընտրելի Չափաւոր Հանրապետականաց, և Պ. տը Ֆրէսինէի, ընտրելի Արմատական և ծայրայեղ Հանրապետականաց. Այս երկուց ընտրելեաց կուսակիցք, (ինչպէս կ՚երեւի երեկի Սուրհանդակաւ առնուած տեղեկութիւններէն,) ամենայն ջերմութեամբ աշխատած էին. Ընտրական պայքարը ճշմարիտ կռուի մը փոխուած էր. Պ. Ֆէրրիի կուսակիցք կատաղաբար կը մաքառէին Պ. Ֆրէսինէի դէմ, և Պ. Ֆրէսինէի կուսակիցք կրկնապատկած էին իրենց սովորական թշնամութիւն Հանրապետական միւս խմբակներու դէմ. Հետեւանքն այն եղաւ որ ո՛չ Պ. Ֆէրրի ընտրուեցաւ, ո՛չ ալ Պ. Ֆրէսինէ, և թերեւս Ֆրանսայի համար ալ լաւագոյն բանն այս էր. Երկու գլխաւոր ընտրելեաց մրցումէն երրորդ մը շահեցաւ. Պ. Սատի Քառնօ շատ կուսակիցներ չունէր, ինչպէս Երեսփոխանաց Ժողովոյ և Ծերակոյտի Հանրապետական անդամոց նախնական քուէարկութենէն ալ կ՚երեւէր, յորում Պ. Սատի Քառնօ 69 քուէ միայն շահած էր, մինչ Պ. Ֆէրրի 200 և Պ. տը Ֆրէսինէ 193 քուէ վաստկած էին. Բայց այս երկուքէն ո՛չ մէկուն վրայ համաձայնութիւն կարելի չլինելով, շատ մը Հանրապետականք միացան Պ. Սատի Քառնոյի վրայ, որ երկու հակամրցողներէն աւելի քուէ ունեցաւ առաջին քուէարկութեան մէջ. Ցայնժամ Պ. Ֆէրրի և Պ. տը Ֆրէսինէ, ի նպաստ Պ. Սատի Քառնոյի հրաժարելով ընտրելիութենէ, հայրենասիրական պարտականութիւն մը կատարեցին, և Ֆրանսական Հանրապետութեան նոր Նախագահն ընտրուեցաւ ո՛չ միայն ամեն կուսակցութենէ Հանրապետականներուն այլ և մաս մը Միապետականներու ստուար քուէով.

Բսինք վերեւ որ թերեւս Ֆրանսայի համար ալ լաւագոյն լուծումն այս էր. Եւ իրօք, Պ. Ֆէրրի ա՛յնչափ անհաշտ հակառակորդներ ունէր Հանրապետական կուսակցութեան մէջ իսկ, որ իւր նախագահութիւն ներքին պայքարներու աղէտալի շրջանի մը սկզբնաւորութիւն կրնար լինել. Պ. Ֆրէսինէ գրեթէ բոլորովին Արմատականներուն անձնուէր էր, որոց ծայրայեղ գաղափարք ի մասին ընկերական բարենորոգման՝ կրնային խռովութիւններ պատճառել և տկարացնել Ֆրանսան. Իսկ Պ. Սատի Քառնօ, թէեւ ո՛չ Պ. Ֆէրրիի ո՛չ ալ Պ. Ֆրէսինէի կառավարական կարողութիւնն և խորհրդարանական համբաւը չունի, բայց շատ պատուաւոր անուն մը կը կրէ, հմուտ տնտեսագէտ և ճարտարագէտ է, չափաւոր գաղափարներ կը դաւանի, և անձնական թշնամիներ չունի. Իւր շուրջ Հանրապետական ամեն խմբակներ կրնան սիրով համախմբիլ, և իւր անուն, որ ցարդ կուսակցական պայքարներու չէր խառնուած, այսուհետեւ կրնայ կուսակցական պայքարներէ վեր ծածանիլ, և լինիլ միութեան, համերաշխութեան և տկար յառաջդիմութեան դրօշ մը Ֆրանսայի համար.

Վաղը կը հրատարակենք Պ. Սատի Քառնոյի կենսագրութիւնը.

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾՆ
Ի ԹՐՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

([illegible])

Վանայ Այգեստանու մէջ մեր գտանք նմանօրինակ ուսումնարան մը Պ. Փորթուգալեանի տեսչութեան տակ, մի և նոյն բաժանումներով և նմանօրինակ գործնական նպատակներով (հայերէն, տաճկերէն, ֆրանսերէն և առեւտրական թուաբանութիւն). Այս ուսումնարան մի մասնաւոր ընկերութեան կողմանէ հիմնուած է մի քանի տարի առաջ, բայց յետոյ լքուած, և զայն Փորթուգալեանի տրամադրութեան տակ ձգած էր իր մասնաւոր ուսումնարանի համար. Այս ընդարձակ շէնք տարեկան 15 օսմ. լիրայի (մէկ լիրան 11 ֆիօրին է) վարձուած է. Ստորին բաժանման մէջ մէն մի աշակերտ տարեկան 12, իսկ վերին բաժանման մէջ 20 մեճիտիէ (1 մեճիտիէն 2 ֆիօրին 10 քր.) կը վճարէ. Մի թուրք թրքերէն հրիապէս կը դասախօսէ և սաներէն 2ը թուրք են. Ասկէ զատ Վանայ խնամակալ ընկերութիւնն հինգ տարիէ ի վեր մի որբանոց կը պահէ. Այս ոչ թէ միայն խնամիչ այլ և մի կրթական հաստատութիւն է, և մեր միջնակարգ ուսումնարաններուն ծրագիրն ունի, և է կոյր Համբարձում Երանեանի տեսչութեան տակ, որ ամեն կողմանէ կը յարգուի և սաներէն կը սիրուի. 1883ին ասոր 18 որբ մանկունք կը խնամուէին. Միացեալ արտաքին աշակերտք միայն ձրի կրթութիւն կ՚ըստանային.

Գալով Թրքաց, ինչպէս որ յայտնի է, ամեն մեծ մզկիթի քով կայ նեւ մի վարժարան՝ ուր 7—10 տարեկան մանկունք տարրական ուսում մը կ՚առնուն. Յետոյ աշակերտք ի Ռուշտիէ կանցնին, այս տեսակ մը միջնակարգ վարժարանն. Վանայ Ռուշտիէի մեծ շինութիւնն 15 տարի առաջ կառավարութեան կողմանէ կառուցուած է, մեծ սրահներ ունի, բայց այն ժամանակ լքեալ վիճակի մը մէջ էր. Վարժարանն 1883ին 51 արտաքին աշակերտներ ունէր, 5 դասարաններու բաժնուած. Դպրոցական վճար չի կայ. Ուսման ծրագիրը կը պարունակէ տաճկերէն, արաբերէն, պարսկերէն, աշխարհագրութիւն, թուաբանութիւն և երկրաչափութիւն (այս վերջինն դեռ սկսուած չէր). ընդարձակ սրահի մը մէջ ամեն կարգի աշակերտք միասին են (այս վայրկենիս 46). Դասարանական ոտմարներն եռանդով կը շարունակուին և ամեն ամիս կրթական քննիչին կը ներկայացուին. Աշակերտք երեք պատերուն երկայնքը գետնին վրայ կը նստին, չորրորդ պատին մօտ նստած է դասատուն. Դասերն ըստ տաճկաց 1—9 տեղի կ՚ունենան. Ցերեկուան ճաշին համար, զոր աշակերտք միասին կը կը բերեն, մի ժամ ազատ ունին. Մարմնական պատիժներ կը գործածուին. Ամեն տարի 13—14 նոր աշակերտ կ՚ընդունուին, որք 4—5 տարի կը մնան. Ամեն տարի քննութիւն մը տեղի կ՚ունենայ, ո՛վ որ զայն լաւ կ՚անցնէ՝ կրթական աւելի բարձր հաստատութիւն մը կ՚երթայ, և կամ կառավարութեան մօտ իբր գրագիր կ՚ընդունուի.

Հայ ուսումնարանաց մէջ կրնանք նաեւ յիշատակել Վանէ 3 ժամ հեռի Վարագայ Վանուց երկրագործական ուսումնարանն. Մի քանի տարի առաջ Վանուց նախագահ Խրիմեան եպիսկոպոսէն հիմնուած է այս և Գերմանիա ուսում առած և շատ գործունեայ երիտասարդ Բրոֆ. Մատաթեանի տեսչութեան տակ է. — Իմ այցելութեան ժամանակ, 1882 Հոկտ. 5ին 20 սաներ կային, բայց ձմեռն յաճախողներն աւելի բազմաթիւ կը լինին. Սաները ներքին են և գեղեցիկ սենեակները Գերմանիոյ արտադրած լաւագոյն նկարներով, աշխարհացոյց քարտէսներով և երկրաչափական պատկերներով զարդարուած են. —Վանուց կալուածներն իբր դպրոցի դաշտեր կը գործածուին. Բայց ափսոս որ այն ժամանակ յարգելի հիմնադրին և հաստատութեան տեսչին մէջ կարծեաց լուրջ տարբերութիւններ կային. չէին ձգեր որ Բրոֆ. Մատաթեան ամեն բան իւր գիտցածին պէս գործէ.—

Ինչպէս Վարագայ վանքը նոյնպէս հայ մեծ վանքեր հայ մանկտւոյն կրթութեան համար կը հոգան, ուր հայկական հին եկեղեցական երգեր ալ կ՚ուսուցուին. Այսպէս ես տեսայ Ս. Յովհաննու Վանուց մէջ (Չանքլի-քիլիսէ), զոր ես 1882ին երկու անգամ այցեցի, բազմաթիւ սաներով ուսումնարան մը.

Գլխաւոր քաղաքը Կարին՝ ունի մանչերու ուսումնարան մը տասը դասարաններով, և առանձին աղջկանց ուսումնարան մը հինգ դասարաններով, որք 1882ին 1400 աշակերտներէ և աշակերտուհիներէ կը յաճախուէին. Երկոքին ուսումնարանաց շէնքերն ալ, հայոց եկեղեցւոյն մօտ պարտէզին մէջ կառուցեալ են. ասոնք կարնոյ ամենագեղեցիկ և ամենահաստատուն շինուածոց կարգէն են, հայ հոգաբարձութենէ շինուած, որ սոցա վրայ կը հսկէ. Ես Կարին քննութեանց ժամանակ հասայ եւ առաջնորդ Օրմանեան եպիսկոպոս զիս անդ հրաւիրեց. Վերին բաժանումը, դուրս ձգելով գծագրութիւնը, մեր ստորին բէալական ուսումնարանաց կը համապատասխանէ. Ուսումնաւարտները կամ վաճառական և կամ գիւղային ուսումնարանաց ուսուցիչ կը դառնան. այս վերջին կոչման արդէն անդ կը նախապատրաստուին. Աղջկանց ուսումնարանի շէնքն 3000 օսմ. ոսկիի նստաւ (33000 ֆիօրին), և մասնաւորապէս գեղեցիկ զարդարուած է, վարագոյրներ մեծ պատուհաններու մէջ. Հանգիստ նստարաններ արոյրէ թանաքամաններով. Տեսչուհին, Պոլսեցի Տիկին Յովսէփեան, իւր երեք դասերց հետ ուսումն կ՚աւանդէ. Իւր ամսական թոշակն 15 ոսկիի չափ է. Դպրոցական տարին վերջացած է. Դեռ մի քանի աշակերտուհիք իրենց ձեռագործներու վրայ կ՚աշխատին, այլք կուգան իրենց շնորհակալութիւնն յայտնելու և ուսուցչուհեաց հրաժեշտի ողջոյնն տալու. Դասարանի մէջ աւարտած ձեռագործներն ի տես դրուած են, ամենքն ալ գեղեցիկ և մաքուր. Գետնայարկին վրայ կը գտնուին խոհանոցն և երկու ընդարձակ ճաշարաններ, վասն զի օրիորդք կէս օրին անդ կը ճաշեն.

Ամենամեծն՝ ինչ որ Թրքահայք կրթական գործին մէջ կրնան կատարել, է այն «գոլէժը» զոր մի հարուստ հայ վաճառական այժմ Բեդրպուրգ՝ 1880ին ի Կարին հիմնեց, «Հայ ազգին արժանաւոր քաղաքացիներ հասցնելու համար». Երեք բաժանումներ կան 3, 4 և 5 տարուայ ընթացքով, որոց առաջինն և միջինը մեր ստորին և վերին գիմնազիոններու և բարձրագոյնը փիլիսոփայական ակադեմիայի մը պիտի համապատասխանէ. Այդ ազնիւ մարդասէր իւր բոլոր ինչքը կը նուիրէ, իւր կենդանութեան միջոցին անգամ իւր ազգին կրթութեան հոգ կը տանի փառաւորապէս. Քանի մը ուսումնարաններ հիմնած, հողեր գնած և տուներ շինած է. Շատ մը ուսումնարաններ դպրոցական գործիներով զարդարած է. Քսան տարիէ ի վեր տաղանդաւոր երիտասարդներ ի Գերմանիա, Ֆրանսա, Անգլիա ուսանելու խրկած է, իբր ակադեմիայի համար ուսուցիչներ պատրաստելու նպատակաւ, որք այժմ ի Կարին և մասամբ յէջմիածին հիմնալի կերպով կը գործեն. Իւր ակադեմիայի համար հաւաքեց նա նոյնպէս մի շատ թանկագին մատենադարան՝ որ արդէն 20,000 հատորներ կը պարունակէ, որ դեռ ի Բեդրպուրգ կը գտնուին, քանի որ ներկայ յարաբերութեամբ այլուր նոցա գոյութիւնը կրնար վտանգուիլ. 1883ին գոլէժին երեք դասարանք արդէն բացուած էին. 25 սաներ ձրի ընդունուած էին. Հաստատութեան տարեկան ծախքն արդէն այն ատեն 4000 օսմ. ոսկւոյ (44,000 ֆիօրին) կը հասնէր.

Ի վերջոյ կրնայինք միսիոնարական զանազան հաստատութեանց գործունէութիւնն յիշատակել. Ընդհանրապէս խօսելով, չենք կարող աչքերնիս այն ճշմարտութեան դէմ գոցել, թէ օտար հաւատափոխք շատ քիչ հայեր իրենց ազգային եկեղեցիէն կրցած են հեռացնել. Կաթոլիկ միսիոնարներու հասոյթն իրօք շատ սահմանափակ է, բայց ասոր հակառակ ամերիկեան բողոքականք մեծ գումարներ ունին իրենց տրամադրութեան տակ, բայց դարձեալ չեն կրնար մեծամեծ յաջողութեամբ պարծիլ. Իմ կարծեօք բնաւ [illegible] գործ մը չէ՝ զգալ ժողովուրդ մը, որ քանի՛ դարերէ ի վեր իւր քրիստոնէական կրօնին պատճառաւ ծայրայեղ նեղութիւններ կրած է՝ ջանալ իր հաւատքէն հեռացնել և զայն կրօնական կուսակցութեանց բաժնել. Յաճախ լսած եմ Հայոց ըսելը. «Հաւատափոխք մեզ ի՛նչ կ՚ուզեն, միթէ մենք ալ իրենց չափ քրիստոնեայ չե՞նք. բայց եթէ անպատճառ հաւատադարձութիւն ընել կ՚ուզեն, թող հեթանոսներու և անհաւատներու մէջ երթան». Ի Կարին և ի Բաբերդ Միսիոնարք ունին լաւ կազմակերպեալ ուսումնարաններ. Մինչեւ անգամ բժշկական վարժարան մ՚ունին յԱյնթապ, որ շատ արդիւնաւոր կերպով կրնայ գործել այն երկիրներու մէջ ուր զարգացած բժիշկներ սակաւ են. Ի Կարին, ի Մալաթիա և ի Բաբերդ կաթոլիկ միսիոնարաց իրենց նեղ միջոցներով վարժարաններու բացմամբ մատուցած ծառայութիւններն յիրաւի շնորհակալութեան արժանի է. Հայ մտաւոր կենաց մէջ շատ կարեւոր յեղաշրջում մը տեղի կ՚ունենայ. Հայը քիչ ժամանակէն պիտի հասնի զարգացման այնքան բարձր աստիճանի մը՝ որ զինք իր ներկայ ընկերական վիճակին մեծապէս փոփոխման և բարւոքման պիտի առաջնորդէ.

Այս տեսակ զիջողութիւններու պատրաստ և գործունեայ ժողովուրդ մը կատարելապէս արժանի է ջերմ համակրանաց.

ԲՐՈՖ. ՎԻՆՇ

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

(ՆՈՅՄ. 28էՆ ՄԻՆՉԵՒ 2 ԴԵԿՏ.)

Երէկի Սուրհանդակաւ առնուած փարիզեան լրագրերէն կ՚երեւի թէ զՊ. Կրէվի հրաժարելու դիտաւորութենէն ետ կեցնել աշխատողներն էին նոյն իսկ Պ. Կրէվիի հակառակորդներ, որք երկնչելով Պ. Ֆէրրիի ընտրութենէն, «լաւագոյն է պահել զԿրէվի քան Նախագահ ունենալ զՊ. Ֆէրրի» կ՚ըսէին. Այսպէս, զՊ. Կրէվի հրաժարելու դիտաւորութենէ ետ կեցնել աշխատած են Պ. Բօլ Տէրուլէտ, որ՝ Պուլանժէ զօրավարին սիրահար՝ կ՚ատէր զՊ. Կրէվի, որ երբեք չէր տուած այդ զօրավարին, ինչպէս և Պ. Ռոշֆոռ, որ արդէն տագնապին սկիզբէն ի վեր ամենէն աւելի նախատալից բառերով հարուածած էր զՊ. Կրէվի.

Որպէս հեռագրերէն տեսան ընթերցողք, Պ. Կրէվի զիւր հրաժարագիր Խորհրդարանին հաղորդեց դեկտ. 2ին. Եւ դեկտ. 1ին հետեւեալը տեղի կ՚ունենար.—

Պ. Ռուվիէ և պաշտօնակիցք դեկտ. 1 ի առաւօտուն գումարեցան Ելիզէ, նախագահութեամբ Պ. Կրէվիի. Նախարարութիւնն ի նիստ գումարուած էր Պ. Կրէվիի հրաժարագիրն ընդունելու համար. Նստին սկիզբը, Պ. Կրէվի սա անակնկալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

«Կը կարծէի թէ «մնաք բարով» պիտի ըսէի ձեզ. իսկ այժմ «ցտեսութիւն» կ՚ըսեմ. Յայտարարութիւն չունիմ ղրկելու, և պաշտօնէս չպիտի հրաժարիմ. Եթէ Երեսփոխանաց Ժողովը կ՚ուզէ որ հրաժարիմ, թո՛ղ բացայայտ ցոյցով մը ծանուցանէ. Գալով ինձ, այս վերջին օրերու դէպքերէն յետոյ, կը կարծեմ թէ պէտք չէ հրաժարիմ. Խորհրդարանին զանազան կողմերէն եկան խնդրել ինձմէ որ մնամ. Ուրեմն պարտականութիւն կը համարիմ պահել պաշտօնս.»

Պ. Կրէվի յարեց թէ ապահով է որ նոր Նախարարութիւն մը պիտի կարենայ կազմել.

Ահա՛ այս յայտարարութենէ ետքը Պ. Ռուվիէի Նախարարութիւնն, որ պաշտօնի վրայ կը մնար՝ Խորհրդարանին և Պ. Կրէվիի միջեւ հաղորդակցութեան միջնորդ մը լինելու համար միայն, հրաժարելէ զատ ուրիշ գործ չունէր այլ եւս.

Նոյն օր միջօրէէն երկու ժամ ետքն, երբ Խորհրդարանը կը գումարէր, ընդհանուր ապշութիւն կը տիրէ այն լրոյ վրայ թէ Պ. Կրէվի դարձեալ միտքը փոխեր է. Խորին լռութեան մը մէջ, Պ. Ռուվիէ կ՚ելնէ սա յայտարարութիւնն կ՚ընէ.

«Կառավարութիւնը ծանուցած էր Խորհրդարանին թէ այսօր զեկուցում մը պիտի ընէ Խորհրդարանին. Իրօք, Հանրապետութեան Նախագահն իմացուցած էր մեզ թէ յայտարարութիւն մը պիտի ուղղէր առ Խորհրդարանն. Հանրապետութեան Նախագահը փոփոխեց իւր որոշում. Ո՛ և է զեկուցում չըրաւ մեզ. Այս պայմանաց մէջ, Նախարարութիւնն, որ վերակազմուած էր մի միայն Հանրապետութեան Նախագահին սահմանադրական միջոց մը տալու համար Խորհրդարանի հետ հաղորդակցութեան մտնելու, այսօր վերստին կը գտնուի հրաժարեալ վիճակի մէջ. Նախարարութիւնը նորէն հրաժարական մատոյց Հանրապետութեան Նախագահին. (Ջերմ ծափահարութիւնք Կեդրոնէն և Ձախակողմէն. Լռութիւն Աջակողմէն.)

Նոյն տեսարան կրկնեցաւ Ծերակոյտի մէջ. Պ. Ռուվիէի հրաժարականի յայտարարութիւնն ողջունող այս

—)(6)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՌՆԷՍՏ ՖԷՏՕ

ՇԱԼԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

—Ձեզի կ՚ըսեմ որ հիմա անմիջապէս Բարիզ պիտի դառնաք, կը կրկնէր կոմսուհին.

Իշխանը կը ծաղրէր. Կոմսուհին շարունակեց.

—Հիմա, ետ դարձուցէք կենդանագիրս և նամակներս.

—Ա՛հ, ձեր նամակնե՛րն ... ըսաւ իշխանը սոսկալի շարժմամբ մը.

Յետոյ, ցուրտ ձայնով մը յարեց.

—Երբէ՞ք ետ չպիտի դարձնեմ զանոնք.

—Երբէ՞ք.

—Երբէք.

—Ի՞նչ պիտի ընէք անոնցմով.

—Վրէ՛ժս պիտի լուծեմ.

—Վրէ՞ժ պիտի լուծէք, ի՞նչ կերպով.

—Ես գիտեմ ընելիքս.

Կարծեցի թէ կոմսուհին պիտի նուաղէր, նայուածքին մէջ հիմակ ա՛յնչափ սարսափ ու ձայնին մէջ ա՛յնքան հեծութիւն կար. Իշխանն յաղթանակը տանելու վրայ էր. Ուզեց մօտենալ նմա. Այլ նա բուռն անձին ընելով և բոլոր զզուանքն ակնարկին մէջ կեդրոնացնելով.

—Դուք թշուառակա՛ն մ՚էք, ըսաւ. Լաւագոյն կը համարիմ մեռնիլ քան թէ վերստին տեսնել զձեզ. Հեռացէ՛ք ասկից, եթէ ոչ վանտել կուտամ զձեզ.

Եւ, զայս ըսելով, նորա վրայ կը քայլէր.

Իշխանն ի փախուստ աճապարեց.

ԺԵ

Կոմսուհւոյն համար զգացած ամօթէս սրտաթափ եղած էի. Այդ գունակ կի՜ն մը ... ա՛յնքան բարձրաստիճան ... ա՛յնքան գեղանի ... կանանց ամենէ՛ն ըղձալին ... երկնային էակ մը որուն ծնրադիր միայն պիտի համարձակէի խօսիլ ես.

Ի՞նչ տեսակ հրէշի մ՚էր անձնատուր եղած.

Յաճախ հարցուցած էի ինքնին թէ ի՛նչ հրապոյրներով, ի՛նչ վեհ բարեմասնութեանց շնորհիւ կարելի էր յանկուցանել իւր սիրտը. Տեսնելով զնա այնքան կատարելապէս գեղեցիկ, այնքան խորունկ, Բարիզի մէջ գրգեալ փայփայեալ յամենուստ, իւր կենցաղոյն պերճութեամբ, եւ այն մասնաւոր հրապուրով որ յառաջ կուգար իւր արհամարհոտ բնաւորութենէն, ըսած էի ինքնին թէ իրեն նախընտրած մարդն ամեն բանի մէջ հաւասար լինելու էր իրեն. շնորհի, նրբամտութեան, ազնուութեան, գեղեցկութեան տիպար մը. մին այն մարդոց որք դարագլուխ կը կազմեն ընկերութեանց պատմութեան մէջ, կը կոչուին Լիզըր, Պըքինկհէմ, տոն Ժուան, Ռիշլիէօ, Լօրտ Պայրըն, եւ [illegible] մասնաւորապէս ստեղծուած կը թուին սիրավառելու համար թագուհեաց սրտերն.

Այս էակն էր, որ աւելի կապիկի կը նմանէր քան մարդու.

Սակայն ներկայ գտնուած բուռն տեսարանիս ապաւորութեան ներքեւ երբեք չէի խորհեր ասոր վրայ. Վայրկեանը վճռական դառնած էր եւ փորձը սլացած էր, մղեալ եռանդնայորդոր անձնուիրութենէ մը որ նմանօրինակ վայրկենի մը մէջ պատրաստ կը կացուցանէր զիս բոցերու մէջ իսկ նետուելու. Իշխանն եւ ես իրարու դիմաց ելանք Վիենա օթէլեանին պարտէզին դրան առջեւ. այլ այնքան այլայլած էր զայրոյթէն որ մինչեւ իսկ չնայեցաւ ինձ. Շրթունքը դողդողուն, գունատ, աչերն արիւնոտ, կը վազէր քան կը քայլէր. Երբէք, մինչեւ ցայն վայր, տեսած չէի դիմաց աւելի զզուելի արտայայտութիւն մը.

Ի հեռուստ տեսայ զկոմսուհին ծառոց մէջտեղէն. Նստարանի մը վրայ փռուած ինկած էր. Այժմ չէի համարձակէր յառաջանալ. Կը դիտէի զինքը. Շատ կարմրած էր, այլ յար գեղանի եւ կարի սրտայարժ. Պարտէզին մէջ ոչ ոք կար. Չէր տեսներ զիս. Յանկարծ ոտք ելաւ, իւր գեղապատշաճ հասակը շտկուեցաւ, եւ երկու բռունցքը սեղմելով վշտագին, գոչեց.

—Ա՛հ, ո՞վ պիտի ազատէ զիս այս թշուառականէն.

Ի լուր այս խօսքին յառաջացայ, եւ անկեղծ խանդով մը, սրտի եռանդեամբ մը որ ձայնս կը դողդողեցնէր եւ աչերս արցունքով կը լնուր.

—Ե՛ս, տիկին.

ԺԶ

Կոմսուհին աչքերը մ՚արձակեց և ետին դարձաւ. Նոյնհետայն ճանչցաւ զիս. Զիս հոն տեսնելու զարմանքն, իրեն կոչին պատասխան մ՚առնելուն ապշութիւնն եւ իւր գաղտնեաց երեւան ելնելուն տարակոյսն անհամարաւոր յուզում մը կը պատճառէին նմա. Սակայն անմիջապէս տէր եղաւ անձին, եւ երկար ակնարկ մը նետեց վրաս, նոյն այն նայուածքն որ արդէն ա՛յնքան տառապեցուցած էր զիս.

Ա՛լ չափն անցուցած էր. Ըսի նմա.

—Բաղդն այնպէս բերաւ որ ականատես լինիմ ձեր և Դիսիան իշխանին վիճաբանութեան.

Ուզեց ընդմիջել խօսքս, այլ ես շարունակեցի.

—Ա՛հ, բնաւ երկիւղ մ՚ունենաք, տիկին. Իմ երեւան հանած գաղտնիքս իմ հետ պիտի մեռնի. Ես հոս եկած եմ ոչ թէ չարաչար գործելու համար այս գիտօս, այլ ծառայելու համար ձեզ.

—Իրա՛ւ որ, պարոն, գոչեց, չեմ հասկնար...

Առաջին խօսքն էր զոր կ՚ուղղէր ինձ. Թէև զարմացմամբ արտասանուած էին, որովհետեւ ամօթէն կը մեռնէր, հմայեցին զիս. Հասկցայ թէ կ՚ուզէր հեռանալ երթալ, թէ իմ խօսքերս, ներկայութիւնս միայն, այդպիսի ժամանակի մը, տանջանք մ՚էին իրեն համար. Ժամանակ չթողուցի, և կարելի եղած յարգանքը դնելով ձայնիս և շարժմանցս մէջ.

—Կ՚աղաչեմ, տիկին, առ սէր ձեզ, մտիկ ըրէք ինձ... Ձեր քովը ոչ ոք ունիք որպէսզի պաշտպան է զձեզ, ո՛չ ամուսին ո՛չ եղբայր. Ամեն պարկեշտ մարդու պարտականութիւն է ընել զայս. Եթէ պարտ անձին համարեցի ձեզ մօտենալ, պատճառն այն էր որ ձեր խօսքերն այդ իրաւունքը կուտային ինձ. Վրէժառու մը չէի՞ք խնդրեր. Մնաց որ, յարեցի, թէև ձեզ ներկայացուելու պատիւն ունեցած չեմ, կարծեմ թէ բոլորովին անծանօթ չեմ ձեզ, տիկին.

Չկրցաւ զսպել իւր ժպիտն. Առաջին անգամ լինելով տեսայ իւր գեղեցիկ նայուածքին քաղցրանալը. Օգուտ քաղեցի այս առաւելութենէն.

—Պէտք է ըսեմ նաև հիմա գործ չունիք Դիսիան իշխանին պէս մարդու մը հետ որ կ՚ուզէ ի կորուստ մատնել զձեզ, այլ այնպիսի մարդու մը հետ որ պատրաստ է ի հարկին վտանգի ենթարկել իւր անձն՝ ձեզ վերադարձնելու համար ձեր նամակներն.

Հասկցաւ թէ ամեն բան իմացած էի, եւ գլուխն անկիւն դարձուց շառագնելով՝ արցունքը ծածկելու համար. Սոսկալի կացութիւն մանկամարդ կնոջ մը համար. եւ արդեօք այդ վայրկենին ո՛րչափ կը զզջար իւր անխոհեմ կապակցութեան վրայ. Անշուշտ փախնելով որ օթեւանին պատուհաններէն չնշմարուի, քանի մը քայլ յառաջացաւ արիշին տակ, առանց պատասխանելու ինձ. Ա՛լ իրաւունք ունէի իրեն հետեւելու. Ձեռքին բռնեցի. Դեռ կ՚արտասուէր. Վերջապէս աչերը վերստին ուղղեց վրաս. Իւր զննութիւնը նպաստաւոր եղաւ ինձ. Հաւանօրէն ըսաւ ինքնին թէ այդ խօսքերն արտասանողը մարդ մը լինելու էր. Քաշած էր ձեռքն. Աչերը սրբեց. Կը տեսնէի իւր լանջաց մեղմ ելեւէջն. Անդիմադրելի փափաք մ՚ունենայի իւր ոտից փարելու. Թերեւս կռահեց զայս, որովհետեւ աւելի հանդարտ, նուաղ թոյլ եղաւ յայլակարծուց.

—Եթէ ընդունիմ ձեր առաջարկութիւնն, ըսաւ, նախ պիտի հարցնեմ թէ ի՞նչ շարժառիթէ մղեալ կ՚ընէք այդ առաջարկութիւնն.

—Է՛հ, ի սէր Աստուծոյ, տիկին, գոչեցի, կ՚երեւի թէ հիմակ այնչափ չէք փափաքիր ձեռք ձգելու ձեր նամակները.

Կը խորհէր.

Համոզուած եմ թէ յայնժամ միջոց մը կը փնտռէր յօգուտ ի կիր արկանելու համար զիս, առանց ինձ յայտնելու թէ ինչ տեսակ էին իւր յարաբերութիւնք իշխանին հետ. Չէր կրնար ուրանալ այս մտադրութեան դէմ, որ, սոյնչափ պարագայից մէջ, բոլոր կանանց միտքը պիտի իյնար անշուշտ. Սակայն կացութիւնն անտանելի կը դառնար իրեն համար, որովհետեւ ես ա՛լ խօսելիք մը չունէի.

—Բայց ... եթէ հաւանիմ ... ի՞նչպէս պիտի ընէք, ըսաւ.

—Միամտօրէն կը խոստովանիմ թէ չեմ գիտեր. Այլ զիս ճանչցող անձինք ամեն ատեն դրուատած են քաջասրտութիւնս եւ խելացութիւնս, եւ, հաւատացէք, տիկին, շատ զօրաւոր եւ շատ ճարպիկ է այն որ ...

(Շարունակելի)

ծափահարութիւնք ուղղեալ էին Պ. Կրէվիի դէմ, որ հանրապետական կուսակցութեան ամեն մասանց այս միահամուռ յայտարարութեան մէջ տեսաւ իւր սպասած «բացայայտ ցոյցն», և ղրկեց հրաժարագիրը զոր Արեւելքի ընթերցողք տեսան Հեռագրաց բաժնին մէջ։

Պերլին, 30 Նոյմ. Ռայխստակին մէջ, ելմտական Նախարարն իւր պաշտօնատան վիճակին վրայ տեղեկագիր մը ներկայացնելով, բացատրեց թէ անցեալ տարւոյ վիճակն լաւագոյն է, և յոյս յայտնեց թէ ընթացիկ տարւոյն հետ վերջ պիտի գտնէ ելմտացոյցի բացը։

—Վիլհէլմ կայսրն ընդունեց զՌէօյս իշխան, գերմանական դեսպան ի Վիէննա. (Խօսք կայ թէ այս դեսպան ջատագոված է Ֆերտինանտ Իշխանի ընտրութիւնն, հակառակ Պիզմարք Իշխանի քաղաքականութեան.)

—Լայբցիկ, 30 Նոյմ. Բաղան անուն անձն, որ պետական դաւաճանութեան ամբաստանութեամբ ի դատ կոչուած է առաջի Նահանգատ բարձրագոյն ատենին Լայբցիկի, դրամի փոխարէն ֆրանսական կառավարութեան յանձներ է այն տեղեկագրաց պատճէնները զորս Ալզաս Լոռէնի կառավարական պաշտօնեայք կ'ուղղէին Պերլինի կառավարութեան.

—Վիէննա, 30 Նոյմ. Լրագիրք կ'արտատպեն Պէշթէր Լլօյտի հրատարակած լուրն, որուն նայելով Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ երրեակ դաշնակից Տէրութեանց և Անգլիոյ միջեւ բանակցութիւնք տեղի կ'ունենան, ապահովելու համար թէ ինչ պարագայից մէջ անգլիական նաւատորմը պիտի դաշնակցի միւս երեք Տէրութեանց նաւատորմերուն հետ՝ պաշտպանողական նպատակաւ, բայց առանց պաշտօնական դաշնագրի.

—Լոնտոն, 1 Դեկտ. Թայմզ անհաւատալի կը համարի որ Անգլիա պաշտօնապէս դաշնակցի երրեակ դաշնակցութեան հետ. զի Անգլիոյ կառավարութեան ապագայ քաղաքականութիւնը կապող այդպիսի ընթացք մը հակառակ է Վեհ. Թագուհւոյն կառավարութեան սկզբունքներին, և ժողովրդային վարչութեան մը պահանջմանց. Բայց Թայմզ կ'ըսէ թէ Լոնտոնի դահլիճն իւր համաձայնութեան մասին այնպիսի հաւաստիք տուած է որ Աւստրիա եւ Իտալիա գոհ մնացած են.

—Պերլինէ կը հեռագրուի առ Ստանտըրտ թէ միջազգային կացութիւնն յոյժ ծանր կը նկատուի, մանաւանդ Աւստրիոյ եւ Ռուսիոյ յարաբերութեանց կնճռալի վիճակին պատճառաւ.

«Խեղաթիւրեալ ծանուցագրերն», որք պատճառ եղեր են վերջին գրժտութեան ի մէջ Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ, եւ որոցմէ գանգատեր է Պիզմարք Իշխան Ցարին հետ իւր տեսակցութեան մէջ, օրուան խնդիրն են միշտ.

Փարիզ, 30 Նոյմ. [illegible] կը հրատարակէ Վիէննայի գերմանական դեսպան Ռէօյս Իշխանի մէկ պաշտօնական ծանուցագիրն առ Ֆերտինանտ Իշխան. Այս ծանուցագիր, որ վաւերականութիւնը խնդրոյ տակ եղած թուղթերէն մին է, Ցարին կողմէ հաղորդուած էր Պիզմարք Իշխանի՝ իւր ի Պերլին գտնուած միջոցին. Ռէօյս Իշխանի ծանուցագիրը կ'ըսէ թէ, քաղաքական պէտքերու բերմամբ, Պերլինի արքունիքը կէս պաշտօնապէս պիտի կրնայ ոյժ տալ Ֆերտինանտ Իշխանի, այն գործողութեան միջոցներով զորս ունի Պուլկարիոյ մէջ. Ի պահանջել հարկին, Ֆերտինանտ Իշխանի նկատմամբ գերմանական համակրանքներն հրապարակաւ պիտի արտայայտուին. Գերման դեսպանը Պերլինի հետ մասնաւոր թղթակցութեան համար ծածկագրութեան թուանշան մը ղրկեր է Ֆերտինանտ Իշխանի. Պիզմարք Իշխան յայտարարած է Ցարին թէ Ռուսիոյ զայրոյթ պատճառող այս ծանուցագիր գոյութիւն չէ ունեցած.

—Պէշթէր Լլօյտ խօսիլ կը հարուածէ Ֆերտինանտ Իշխանի փառասէր մայրն, «որ վտանգաւոր է խաղաղութեան համար».

—Պերլին, 3 Դեկտ. Կոմս Հէրպէրդ Պիզմարք Պետերսպուրկ պիտի երթայ խարդախեալ ծանուցագրերու գործին համար.

Իռլանտացի ազգասիրաց և պահպանողական կառավարութեան միջեւ պայքարը կը շարունակէ. Տըպլինի Լորտ Քաղաքապետ եւ Պառնէլեան պարագլուխ Պ. Սալլիվան, որ միանգամայն լրագրոյ մը տնօրէն է, երկամսեայ բանտարկութեան դատապարտեցաւ՝ «Ազգային Դաշնակցութեան» արգիլեալ ժողովներու վրայ տեղեկութիւններ հրատարակելուն համար.

ՄԵԾ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐՈՆ ՀԻՐՇԻ

Կ. Պոլսոյ լրագրաց մէջ Արեւելք առաջինն ծանուցած էր թէ Պարոն Հիրշ 100,000,000 Ֆր. նուիրած է հրէից մարդասիրական հաստատութեանց. Այս լուր յետոյ եւրոպական լրագրաց մէջ հերքուեցաւ, բայց մեր տեղեկութեան աղբիւրն ա'յնքան արժանահաւատ էր որ հերքումը չարտատպեցինք մեր սիւնակաց մէջ։ Այժմ, վերջնապէս ստուգուած է Պարոն Հիրշի մեծ բարերարութեան լուրն, և աւասիկ գործին մանրամասնութիւնները, զորս կը հաղորդէ Թայմզին Վիէննայի թղթակիցը Նոյմ. 28 թուով.

Իր երեք ամիս առաջ, Ջարին Քոփէնհակ երթալու միջոցին, Պարոն Հիրշ նամակ մը գրեց Ջարին, որով 2,000,000 անգլիական ոսկի կը նուիրէր Ռուսիոյ մէջ Հրէից համար նախակրթարաններ հիմնելու և 40,000 ոսկի ալ Ջարին տրամադրութեան ներքեւ կը դնէր մարդասիրական գործերու համար. Ջարը գոհունակութիւն մը գրեց նամակին վրայ, և Ներքին գործոց նախարարին հրամայեց որ Քոփէնհակէ վերադառնալուն՝ Պարոն Հիրշի առաջարկին վրայ իւր կարծիքը բերանացի հաղորդէ. Այսպէս երեք ամիս առաջ միայն Պարոն Հիրշի առաջարկն, և նոյն միջոցին խնդիր եղաւ թէ Պարոն Հիրշ, իւր անդրդանք նկատելով այս յետաձգումն, ետ չպի՞տի առնու իւր նուէրը. Բայց Ջարը Պետերսպուրկ վերադառնալուն, Ներքին գործոց նախարարին բերանացի զեկուցման համեմատ, ստորագրեց Պարոն Հիրշի նուէրին ընդունելութիւնն. 2,000,000 անգլիական ոսկին Պարոն Հիրշի հրամանաւ վճարեցաւ Անգլիոյ Պանքային, որ այս գումարը տակաւ պիտի յանձնէ Պարոն Ռոչիլտի և Պարոն տը Վորմսի, անգլիացի երկու երեւելի Հրեաներուն, որք Պարոն Հիրշի տնօրինութեամբ Հոգաբարձու նշանակուած են գլխաւոր։ Կը հաշուուի թէ այս գումարի տոկոսով հնար պիտի լինի 1.000 նախակրթարան բանալ Ռուսիոյ Հրէից համար և շարունակ կրթել 50,000 տղայք, ապահովելով զանոնք տգիտութենէ և անբարոյականութենէ, և լաւ քաղաքացիներ և հրեայ ազգին լաւ անդամներ ընելով. Թայմզ, գովելով Պարոն Հիրշի մարդասիրութիւնը, կը յայտարարէ թէ երբեք մեծահարուստ մարդ մը իւր կենդանութեան միջոցին այսչափ մեծ բարիք չէր բրած աղքատներուն.

Կը յիշուի թէ մաճառ գործակատար մը, Վալտարֆէլ անուն, Ֆերտինանտ Իշխանի դէմ դատ բացաւ, 10,000 Ֆր. պահանջելով, այն առարկութեամբ թէ Իշխանին ընտրութիւնն յաջողցնել աշխատած և ծախք ըրած էր, և սպառնացաւ «յայտնութիւններ» ընել. Պուլկարք Ֆրանսացիներէն աւելի խոհեմ գտնուեցան. Իրենց այս փոքրիկ «Վիլսոնեան» խնդիրը կարգադրեցին բարեկամաբար, առանց մեծ խայտառակութեան. Ֆերտինանտ Իշխանի քարտուղարը, Պ. Ֆրայզէն, 8,000 Ֆր. տուաւ Պ. Վալտարֆէլի, որ ետ տուաւ բոլոր այն թուղթեր որք Իշխանին հետ իւր ունեցած յարաբերութեանց կը վերաբերէին.

—Ազգային Նիստ մ'ունեցաւ Սոպրանիէն Նոյմ. 28ին. Սերպօ պուլկար երկաթուղւոյ պայմանագրոյն վաւերացումէն յետոյ, պահպանողական Պ. Զաչէվ բացատրութիւն պահանջեց «Ազգային պաշտպանութեան մասնախմբերուն» շարունակման համար, զորս Պ. Ռատոսլաւովի Նախարարութիւնը կազմած էր Ալեքսանդր Իշխանի հրաժարումէն յետոյ. Պ. Զաչէվ ըսաւ թէ Ֆերտինանտ Իշխանի հաստատումէն յետոյ պէտք է դադրին այդպիսի անկանոն մարմիններ, որոց կազմութիւնն ապաքէն հակասահմանադրական էր. Պ. Զաչէվ այս մասնախմբոց և «Սոփաճիներու» գործումներուն վրայ խօսիլ կը սկսէր, երբ բողոքներով և աղաղակներով խափանեցաւ իւր ձայն, և աղմուկն ա'յնչափ աւելցաւ որ Նախագահն հարկադրեցաւ ատենը փակել.

—Կլեմէս եպիսկոպոս Ռուսիա պիտի երթայ, զի ապահովութիւն չի տեսներ Դրնովայի մէջ, ուր Կառավարութիւնը շատ կուսակիցներ ունի.

—Սոֆիայէ հետեւեալը կը հեռագրուի կառավարական աղբիւրէ.

«Երեսփոխանք ոմանք, ի գլուխ ունենալով զՊ. Մանդով և Ներքնեալ Պ. Ռատոսլաւով, փորձեցին հերձուած մը յարուցանել մեծամասնութեան մէջ, քննադատութիւններ ընելով երկրորդական խնդիրներու վրայ. Միւս երեսփոխանք, դայրանալով ասոր, մասնաւոր գումարում մը հրաւիրեցին մեծամասնութեան անդամները. Պ. Սդամպուլով այս գումարման մէջ բացատրութիւններ տուաւ երկրին վիճակին վրայ, թէ՛ ներքուստ և թէ՛ արտաքուստ. Մեծամասնութիւնը գոհ մնաց, և յանձնեց կառավարութեան և մեծամասնութեան միջեւ համաձայնութիւնն ամեն ժամանակէ աւելի հաստատ է.

Ռայխստակի դեկտ. 1ի նիստին մէջ, ընկերվարական Պ. Պէպէլ բողոքեց զինուորական նոր ծախուց դէմ զորս կ'ուզուի բեռնաւորել ժողովրդեան վրայ. «Կ'ըսուի թէ սպառազինութիւնք հարկաւոր են օտար յարձակման մը դէմ Գերմանիոյ գոյութիւնն ապահովելու համար. Բրուսիա նոյն լեզուն գործածեց 1860ին, և յանժամ կ'ըսուէր թէ զինուորական ծախուց բեռը պիտի վերնար եթէ Գերմանիոյ միութիւնն հաստատուէր. Եկաւ 1866ի աւստրո-գերման պատերազմը, որ Բրուսիոյ կողմէ ձրի թշնամութիւն մ'էր, և յորում Գերմանք պատերազմեցան Գերմանաց դէմ, և Բրուսիա չվախցաւ յայտարարութիւն մը հրատարակել ի Պոհեմիա, որով կը խօսէր Չեխերուն և փառաւոր թագաւորութեան վրայ, և մինչեւ իսկ ջանաց յեղափոխական բանակ մը կազմել Մաճառստանի մէջ. Կը յիշեմ այս իրողութիւնները որպէս զի Ռայխստակի միանգամ ընդ միշտ վերջ տրուի այս կեղծաւորութեան, և հասկցուի թէ ինչ է այս Գերմանիա որ կը յաւակնի լինել ազգաց ամենէն առաքինին, ամենէն բարոյականն և լաւագոյնը.»

Նախագահն ի կարգ հրաւիրեց զՊ. Պէպէլ.

Պ. Պէպէլ շարունակեց, ըսելով թէ արեան նոր տուրք մը կը պահանջուի. «Խնդացէք իմ վրայ և իմ բարեկամներուս վրայ երբ Ալզաս-Լոռէնի գրաւման դէմ քուէարկեցինք. Բայց այդ գրաւումն է Եւրոպիոյ արդի վիճակին միակ պատճառը. Պ. Մոլդքէ միթէ չյայտարարե՞ց թէ բովանդակ Եւրոպա զինուց ներքեւ է և Գերմանիա բարեկամ չունի բնաւ. Խաղաղութեան պաշտպանման համար կնքուած դաշնակցութիւնք ունայն երազ են. Ռուսիոյ պատերազմը բան զամենայն աւելի արիւնալից և աւելի կործանարար պիտի լինի.»

Արմտեաց մաքսերուն յաւելման գալով, Պ. Պէպէլ յիշեցուց թէ ալրով մարդ գլուխ 7½ մարքի յաւելում մը պիտի լինի տարին. Երեք զաւակ և կին ունեցող գործաւոր մը տարին 40 մարք պիտի վճարէ, մինչ 5-600 մարք միայն կը շահի. Այլ ինչ փոյթ ազնուականներուն, մեծատուններուն և մեծ կալուածատէրերուն, որք պիտի օգտին այս տուրքէ. Օրէնքներ կը քուէարկուին գործաւորները ծերութեան եւ անկարութեան դէմ ապահովելու համար. բայց անոնց թող չի տրուիր որ ապրին.»

Կաթոլիկ կուսակցապետ Պ. Վինտհորստ եւս քննադատեց զինուորական ծախուց յաւելումը.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Կրօնական Ժողովոյ չաբաթական նիստը տեղի ունեցաւ երեկ ատենապետութեամբ Ամեն. Խրիմեան Սրբազանի. Ժողովն զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Հեռագրեց Զմիւռնիոյ Ս. Առաջնորդին, յիշեցնելով իւր Նոյեմբեր 9 թուական նամակն, որպէս զի արգիլէ գերեզմանատան ոսկերատեաց փոխադրութիւնը, նկատելով որ հակառակ պարագայի մէջ մեծապէս պատասխանատու պիտի մնայ թէ՛ Եկեղեցւոյ և թէ՛ Ազգին առջեւ.

2. Երզնկայի համար առաջնորդական ընտրելեաց ցանկ մը պատրաստեց.

3. Նկատողութեան առնլով Բագրեւանդայ Տէր. Առաջնորդի մէկ գիրն, որով կը ծանուցանէր թէ գարնան եղանակին մէջ հասկերը սառած և յետոյ տեղացած կարկուտներ զանոնք բոլորովին կոտրած լինելով այժմ իւր վիճակին մէջ սաստիկ սովութիւն կը տիրէ այնպէս որ ցորենի չափը 20 ղրուշէն 100ի բարձրացեր է, որոշեց կայս. կառավարութեան գթութիւնն հայցել տեղւոյն տարաբաղդ ժողովրդեան վրայ.

4. Ժողովը նկատողութեան առաւ Տ. Սարգսեան Արժ. Տ. Սահակ քահանայի տեղեկագիրն ի մասին Քարքարգի և վանօրէից վիճակին.

5. Ժողովն որոշեց արտօնել որ Սամաթիոյ Ս Գէորգ եկեղեցւոյն համար քահանայ ձեռնադրուի Պ. Կարապետ Ցակորեան որ իբր ընծայացու ներկայացած էր.

6. Որոշեց յատուկ շրջաբերականաւ մը ազդարարել մայրաքաղաքիս բոլոր քահանայից որպէս զի ի Պատրիարքարան ներկայանալով առնուն իրենց ծխացոյցերն.

Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ այլ և այլ խնդիրներով.

ՄԻՍԱՔԵԱՆ ՄԵԾ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՖ.Ի ՈՐԴԻ

ՀՐԱՆՏ ՄԻՍԱՔ

Եօթնամեայ սիրասուն պատանին, յետ կարճատեւ հիւանդութեան, կնքեց իւր մանկանացուն յանկարծաթափ սուգ համակելով իւր ծնողքն եւ համայն Միսաքեան Գերդաստանն.

Ցաւակցութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, չորեքշաբթի, 25 Նոյեմբեր, ժամ 3ին, ի Ս. Եկեղեցւոյ Պօյաճը-գիւղի, ուստից մարմինը փոխադրուելով ի Խաս-գիւղ, Միսաքեան դամբարանին մէջ պիտի ամփոփուի.

Կը խնդրուի համայն ազգականներէ եւ բարեկամներէ որ բարեհաճին ներկայ գտնուիլ սոյն տխուր հանդիսին.

Երեքշաբթի 24 Նոյեմ. 1887, Պօյաճը-գիւղ.

Ամեն մեծարոյ բաժանորդք ԼԵԶՈՒԻ ուսումնաթերթին, որոնք իրենց բաժանորդագինը վճարած են ամբողջ, իսկ ամսաթերթին ամեն թիւերը չեն ընդունած տակաւին՝ ցրուիչի մը անհաւատարմութեան պատճառաւ, հաճին իրենց անդորրագրերն թիւը ղրկել՝ Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, Թիւ 25, Շահինեան Մեծ. Վիչէն էֆէնտիի խանութն, ուր իրենց պակսած թիւերն ամբողջապէս կ'ընդունին անդրէն.

Հ. ՍԵՐ. ՏԻՐՎԻՇԵԱՆ
Խմբ. «Լեզուի»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ, ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ առանձնաշնորհեալ նահանգաց դիւանատան քարտուղարներէն Էմին Պէյզի պէյի և Րէշիտ էֆէնտիի.

Տիարպէքիրի Սեւերէկ գաւառակի գայմագամ անուանեցաւ Ապտուլլահ էֆէնտի.

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սերֆիչէի կառավարիչ Րէշատ փաշայի.

ՊԱՐՈՆ ՏԸ ՀԻՐՇ

Պարոն տը Հիրշ երէկ Բ. Դուռն երթալով երկարօրէն բանակցեցաւ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին հետ. Սոյն բանակցութեան ներկայ գտնուեցան Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտի և Րումէլիի երկաթուղեաց ընդհանուր տնօրէն Պ. Բիլման.

Այսօր ևս բանակցութիւնք պիտի կատարուին և կ'ըսուի թէ տակաւին դեռ մէկ քանի նիստեր տեղի պիտի ունենան ծանուցեալ խնդրոյն կարգադրման համար.

—Պարոն տը Հիրշի Կ. Պոլիս գալուն առթիւ [illegible] հետեւեալ տողերը կը գրէ, զորս արտատպած է [illegible].

«Պ. տը Հիրշ Կ. Պոլիս կ'ուղեւորի, ուր հրաւիրուած է. Եթէ այս առթիւ նկատողութեան առնունք այն համաձայնութիւնն որ վերջին ժամանակներս գոյացաւ երկաթուղեաց միացման ընկերութեան հետ, պիտի միտինք հաւատալու թէ միացման խնդիրը պիտի յանգի լուծման մը որ կը հաշտեցնէ ամեն կողմանց շահերը. Պ. տը Հիրշ օսմանեան գանձը բոլորովին ճոխ վիճակի մը մէջ չպիտի գտնէ. անշուշտ իմաստուն խորհուրդներ պիտի տայ Ելմտական նախարարին և գուցէ աւելին ալ ընէ. Գալով պուլկարական երկաթուղեաց խնդրոյն, որ միացման խնդրոյն կցուած կը համարուի, այն ևս կարծուածէն աւելի յառաջացած է. Գծերուն մեծ մասի շինութիւնն աւարտած է և միմիայն սերպիական մասը կը մնայ ուր հողային աշխատութիւնք աւարտած են նմանապէս. Հետեւաբար կրնանք հաւատալ թէ ամբողջ գիծը պատրաստ պիտի լինի յառաջիկայ գարնան.»

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Դատական բարենորոգմանց յանձնաժողովոյ մէկ որոշման համաձայն՝ Իրաւագիտական Վարժարանի ուսմանց յայտագիրը քննուելով կարեւոր բարենորոգմունք ի գործ պիտի դրուին. Վարժարանի բարձրագոյն և նախնական մասերն զատուելով դասախօսութիւնք ընտրելագոյն եղանակաւ պիտի շարունակուին. Նոյնպէս Եւրոպայէն յատկապէս երկու ուսուցիչներ պիտի բերուին.

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ֆրանսական, ռուսական, աւստրիական, սերպիական և պարսկական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ.

—Անգլիական դեսպան Սըր Ու. Հուայթ երէկ իրիկուն ուշ ատեն Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և խորհրդական Վսեմ. Տաւուտ էֆէնտիի հետ.

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ

Եանեայէն կը գրեն առ [illegible] թէ Վեհ. Սուլթանը գնահատելով հելլենական սահմանագլխոյ հրամանատար և Եանեայի կուսակալ Ահմէտ Էյուպ փաշայի բարւոք ծառայութիւններն, Ն. Վսեմութեան շնորհեր է նոյն նահանգին արքունի կալուածներէ Բոսկորիանի անուն ագարակն. Այս ագարակ տարեկան 800 ոսկի հասոյթ մը կը բերէ, սակայն այս գումար կարելի է կրկնապատկել եթէ ինչ ինչ բարենորոգմունք ի գործ դրուին.

Էլ-Ահրամ լրագրոյ տնօրէն Պէշարա Թագլա պէյ, որ ժամանակէ մ'ի վեր Եւրոպա կը ճանբորդէր, մայրաքաղաքս ժամանեց. Պէշարա պէյ երէկ կայս. պալատ երթալով Վեհ. Սուլթանին մեծարանաց արժանացաւ. Ն. Վեհափառութիւն երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհեց նորա եղբօր՝ Սելիմ Թագլա պէյի, արտօնատէր Էլ Ահրամ լրագրոյ.

—Վեհ. Սուլթանը վաւերացուցած է այն որոշումն որով Նիկոմիդիոյ գաւառը Պրուսայի կուսակալութենէն անջատուելով առանձին կառավարչութեան մը վերածուած է. Ներքին գործոց Նախարարութիւնն այս որոշումը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ՛ Պրուսայի կուսակալութեան և թէ՛ Նիկոմիդիոյ կառավարչութեան.

—Նախորդ Մեծ-Եպարքոս Բարձր Սայիտ փաշա այս կիրակի գիշեր կայս. պալատ երթալով Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ և արժանացաւ Ն. Վեհափառութեան մեծարանաց.

—Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց ու Ծովային Նախարարութեան միջեւ կատարուած բանակցութեան մը համաձայն՝ օսմանեան դրօշակ կրող նաւերու պարունակութեան աստիճանը պիտի որոշուի Մօրիսօնի դրութեամբ. Այս կարգադրութիւն հաղորդուած է թէ՛ Առեւտրական Ատեանին և թէ՛ որոց որ անկէ.

—Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ Միջերկրականի նեղուցին փոխ-հրամանատար անուանեցաւ Սեւ Ծովու նեղուցին փոխ-հրամանատար Միրլիվա Իսմայիլ Հագգը փաշա և նմա յաջորդեց Թնդանօթարանի փորձերու և քննութեանց ճիւղին անդամ Միրլիվա Մազհար փաշա.

—Սպարապետի Դրան առողջապահական ճիւղին թիկնապահ անուանեցաւ դէր-հազարապետ Խալիտ պէյ, որդի Ափրիկեան Տրիպոլսոյ զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիգ Հասան Էթհէմ փաշայի.

—Պարոն տը Հիրշ կիրակէ առաւօտ որսի գնաց ի Սարըմա Պուլէ և միջօրէին Բէրա վերադարձաւ.

—Պուքրէշի օսմ. դեսպանատան առաջին քարտուղար Յարութիւն էֆէնտի Մարգարեան արձակուրդով մայրաքաղաքս ժամանեց.

—Գահիրէէն կը գրեն թէ Եգիպտոսի օսմանեան գոմիսէր Վսեմ. Մուխթար փաշա, որ յօդացաւէ կը տառապի, Գահիրէի շրջակայ Հալվան գիւղաքաղաքի ջերմուկները գացեր է իւր հիւանդութիւնը դարմանելու համար.

—Կը յիշուի թէ եգիպտական կառավարութիւնը քարիւղի հանք մը գտած էր Սուէզի շրջակայ Ճէպէլ-իւլ-Զէյթ անուն տեղն և առ այս հորեր փորել տալու սկսած էր, ձեռամբ բանտարկեալ ոճրագործներու. Արդ, Եգիպտոսէն կը գրեն առ [illegible] թէ ցարդ 80,000 ոսկի ծախք լինելէ յետոյ աշխատութիւնք դադրած են, որովհետեւ հաստատուած է թէ Ճէպէլ-իւլ-Զէյթի մէջ քարիւղի մը հանք բնաւ գոյութիւն չունի. [illegible] ցաւ կը յայտնէ թէ 80,000 եգիպտական ոսկի վատնուելով գոնէ մէկ լամբարի համար կարելի չէ եղած քարիւղ հանել այդ հանքէն.

—Քաղաքապետ Մազհար փաշա կատարելապէս ապաքինած լինելով, այսօր իւր պաշտօնատեղին կ'երթայ.

—Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան քարտուղար Պ. Նօյլէ որ 2 ամսէ հետէ յատուկ պաշտօնով Սոֆիա կը գտնուէր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ. Մոնիթէօր իւր ստացած տեղեկութեանց յենլով կ'ըսէ թէ Արեւելեան Րումէլիի հարկի վճարման խնդիրը կարգադրուած չկրնար նկատուիլ, հակառակ այն ճարտար ջանից զորս ի գործ դրած է Պ. Նօյլէ այդ նպատակին հասնելու համար.

—Պուքրէշի օսմ. դեսպանատան երրորդ քարտուղար Տօսիմօ էֆէնտի իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ.

—Գահիրէէն Թայմզի ուղղուած հեռագիր մը կը յայտնէ թէ եգիպտական ելեւմուտքը բարւոք վիճակի մէջ է. Բամպակի և շաքարի գնոց բարձրացումը բարւոքած են տնտեսական վիճակը և տուրք գանձումը կը կատարուի գոհացուցիչ կերպիւ. Պետական կալուածոց եւ Տայիրայի եկամտից բացերը նախորդ տարիէն նուազ կ'ենթադրուին եւ երկաթուղեաց հասոյթք նախորդ տարիներէն աւելի. Հետեւաբար Եգիպտոսի ելեւմուտքը պիտի հաւասարակշռի.

—Իզմիրի լրագիրք կը պատմեն թէ Թէփէճիք թաղին մէջ Տիմիտրի անուն գործաւոր մը կասկածութեան վայրկենի մը մէջ իւր աղջիկն սպաններ է.

—Տրապիզոնի գաւառէն կարտոֆիլ արտածութիւնն արգիլուեր է կառավարութեան հրամանաւ, վասն զի մեծաքանակ արտածութեան պատճառաւ այդ բոյսի գինը շատ բարձրացած էր.

—Թարիք կ'իմանայ թէ Տիգրանակերտոյ հեռագրեր եկած են ի Բ. Դուռն որք կը բողոքեն տեղւոյն Դատական պաշտօնէից դէմ եւ թէ Դատական Նախարարութիւնն հարկ եղած քննութեանց ձեռնարկած լինելով ի մօտոյ պատշաճը պիտի տնօրինէ.

—Երեկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Ֆէրիգ Րիֆաթ փաշա Տարտանէլէն, Զօրի կառավարիչ Իպրահիմ Հագգը փաշա Պէրութէն, Ադրիանուպոլսոյ առեւտրական դատարանի նախագահ Ահմէտ Սամի էֆէնտի Զմիւռնիայէն և Երուսաղէմայ Նայիպ Մէհմէտ Պէյզի էֆէնտի Եաֆաէն.

Նոյնպէս մայրաքաղաքս հասան Տէնիզլիի կառավարիչ Ծաֆէր պէյ ու Պերլինի Թանգարանին տնօրէն Պ. Գարլ Հիւման Զմիւռնիայէն, Սելանիկի ֆրանսական հիւպատոս Պ. Տը Սանթէլմանէ Սելանիկէն և տեղւոյն Րէժիի քննիչ Մահմուտ պէյ Գավալէն.

—Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի որդի տեղակալ Շէրիֆ պէյ, որ Ռուսիոյ զինուորական վարժարանաց մէջ ուսում կ'առնու, երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց Օտէսայէն.

—Ամսոյս 6ի և 17ի գիշերներն երկրաշարժի սաստիկ ցնցմունք զգացուած են Այտընի շրջակայից մէջ առանց ոևէ վնաս պատճառելու.

—Վսեմ. Մավրոյէնի փաշա Պէյլէրպէյի հիւանդանոցին մէջ իւր կատարելիք բանախօսութեանց նիւթ ընտրած է «Բէրի-բէրի» կոչուած հիւանդութիւնը.

—Այսօր նաւահանգիստս ժամանող իտալական ընկերութեան Աէթնէ շոգենաւուն [illegible] անիւը գործածող Միքելէ անուն նաւաստւոյն քղանցքն անիւոյն ակռաներուն փաթթուելով, խեղճին կզակն եւ ձախ թեւը ծանրապէս վիրաւորուեցան.

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ
ԿԱՄ
ՀԱՅԱՍՏԱՌ ԿԻՒԼՏԵՍԹԷ
ՏՊԱԳՐ. ԵՐԿՐՈՐԴ

Աշխատասիրեաց
Մէհրամ էֆէնտի Աքէլեան

Կը պարունակէ Թուրք լեզուաւ գրուած 300 կտոր [illegible], և այլք նաեւ մի ճոխ բառարան. գին 6 ղրուշ.

1324

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 5 դեկտ.

Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Սատի Գառնօ խնդրեց Պ. Ռուվիէի նախարարութենէն որ ժամանակ մ'եւս մնայ ընթացիկ գործոց կարգադրութեան համար.

Բարիզ բոլորովին հանդարտ է.

Աթէնք, 5 դեկտ.

Ընդդիմադիր կուսակցութեան ընտրելի Պ. Ֆիլիմոն ստուար մեծամասնութեամբ Աթէնքի շահապ (maire) ընտրուեցաւ.

Պուքրէշ, 5 դեկտ.

Գոմէտի Ֆրանսէզի դերասան Պ. Գոքլէն ներկայացմունք անհուն յաջողութիւն մը կ'ունենան աստ. Թատերասրահը լեցուն է ամեն իրիկուն. Թագուհին ներկայ կը գտնուի ամեն ներկայացմանց.

Երէկ, Պ. Գոքլէն ներկայացում մը տուաւ Պալատան մէջ.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 24 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտոնի վրայ (պահանջի)	....	110 1/8
3 » » » (վճարելի)	....	109 3/4
3 » Բարիզի » (պահանջի)	....	22 97 1/2
3 » » » (վճարելի)	....	23 05

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

			Գաշեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց.)	Սէրի Գ.	Կ.	15 21
Փօրսային գոցուելէն վերջը	»	»	15 25
Բերայի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	»	15 17
Բարձրագոյն գին	»	»	15 17
Նուազագոյն »	»	»	15 17
Կէս օրին	»	»	15 17

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	38 12
Այս առաւօտ	38 10
Կէս օր	38 12

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

փոխառութիւն 1858) » 1862)	Ա	Սէրի	24 20
» 1860) » 1863) » 1872)	Բ	»	14 20
» 1865) » 1869) » 1873)	Գ	»	15 25

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լ.		4 10
Քրէտի Ժէնէրալ	Գ. Կ.	Օսմ. »	6 32
Պանք տը Գ. Պօլ	»	»	6 15
Սօս. Օտոմ. տը Վալէօր	»	»	3 25
Թրամվէյ	»	»	347 1/2
Րումէլի երկաթուղի		Ֆր.	35 1/4
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ		»	—
[illegible] երկաթուղի Լէօրիոնի		»	101

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 30
Անգլիական ոսկի	»	110 23
Բօլ Իմփէրիալ	»	90 20
[illegible]	»	51 15
Ռուսական թղթադրամ	»	10 27
» արծաթ	»	74 10
Ֆիօրին	»	— —
Մէճ. արծ. (տուրք.)	»	109 3
Վիէննոց	»	103 35
Չինգնոց	»	103 35
Մէճիտլիք	»	99 30
Թասֆիէ	»	15 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 5 դեկտ. ժամ 5 վայր. 15 երկվ.

Անգլ. քոնսօլիտէ			101 7/8
Օսմ.	Սէրի Գ.	բացուեցաւ	14 1/16
»	»	գոցուեցաւ	14 3/16
»	»	» Ա.	24 1/2
»	»	» Բ.	14 1/2
»	»	» Գ.	14 1/8
Օթօման 1871			73 1/2
փոխառութիւն 1877			86 1/2
Պանք Օթօման			10 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873			94 5/8
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)			74 5/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)			99
Տայրա Սանիէ			70 7/8
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօշիլտ)			94 3/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %			— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 55

Վիէննա, 5 դեկտ. ժամ 4 երկվ.

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 95
Օսմանեան երկաթուղի	16 80

Բարիզ, 5 դեկտ. ժամ 3 վայր. 45 երկվ.

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	108 10
» » 3 %	82 80

Օսմանեան քոնսօլիտէ Ալերի Գ. բացուեցաւ	14 30
» » » գոցուեցաւ	14 37 1/2
» » » Բ.	— —
» » » Գ.	14 35
Օսմանեան երկաթուղի	35 12 1/2
» Բէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	515
Գրէտի Լիոնէ	583 75
» Ֆօնսիէ	1420
Բաժնետոմս Լիոնի	1255
Սուէզի ջրանցք	2045
Ռուսական 5 % 1877 ի	101 1/2
Իտալական Ռանթ	98 60
Սպանիական (արտաքին)	67 1/4
Եգիպտական միացեալ	377 50
Բրիօրիթէ Թիւրք	361 25
5 % Հելլէնական	370
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 34

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 5 դեկտ. ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քոնսօլիտէ	14 40
Եգիպտական	379 37 1/2

ԱԶԴ

Փորձ հասարակալ մը պատրաստ է այցելութեամբ մասնաւորայ տետրակներ կարգադրել կամ գրել գոհացուցիչ պայմաններով, ինչպէս և առեւտրական նամակներ յօրինել հայ և անգլիերէն լեզուաւ։

Ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք պէտք է դիմեն Կ. Պոլիս Մերձան Մարգարեան գրատունը։

1321 4—6

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔ

Հայ գեղացիի օդերեւութաբանական կոդերը

Մեր գեղացիներ կ'ըսեն, —

Եթէ բուխերիկի ծուխը վեր չ'ելնէ, ու գետնի կողմը ցածնայ, անձրեւ կու գայ։

Եթէ ծիծեռներ իրենց սովորական չափէն վար թռչին, ու ոլորտներ ընեն, անձրեւ կու գայ։

Եթէ ծղրիտներ սովորականէն աւելի բարձրաձայն բզզան, անձրեւ կու գայ։

Եթէ գորտեր սովորականէն աւելի կռկռան, անձրեւ կու գայ։

Եթէ կատուներ միզեն իրենց վրայ գլուխ, ու լուան իրենց երեսներ, անձրեւ կու գայ։

Եթէ աքաղաղը սովորականէն աւելի շատ խօսի ու աւելի վաղարթուն ճերերներ, ձայներ հանէ, անձրեւ կու գայ։

Եթէ նախիրը քիչ մը արածէ ու քիչ մը ընդհատէ իր կերը. եթէ կովեր մը տաւարներ արածեն ու կովէ մը խեթկեն մէկզմէկ, անձրեւ կու գայ։

Եթէ իրիկնաժամի ատեն գոցուին ու ամփոփուին տաղան ծաղիկները, անձրեւ կու գայ։

Եթէ մեղուներ դուրս չ'ելնեն իրենց խուցերէն, անձրեւ կու գայ։

Եթէ ջրային թռչուններ սովորականէն աւելի ճչեն, ու ջուրի մէջ սուզուին, անձրեւ կու գայ։

Եթէ ծառերու տերեւներ երբեին ու նկատելի հով մը չ'ըլլայ, անձրեւ կու գայ։

Եթէ ձկներ խաղան, շուտ-շուտ ցաթկոտեն ու ջրի երեսն ելնեն, անձրեւ կու գայ։

Եթէ հաւերը շատ ուտեն, եթէ լոբերը սովորականէն աւելի ճչճըվան, անձրեւ կու գայ։

Եթէ ձիեր իրենց վիզերն երկնցնեն ու հոտըրտան օդը, եթէ գոմի մէկ անկիւնը ժողվին ու հովի կողմ դարձնեն իրենց գլուխներ, անձրեւ կու գայ։

Եթէ լուսինը բակ բռնէ, անձրեւ կու գայ։

Բ. Մ. ՏՈՒՏՈՒԽԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԿԱՐԻՆ, 13 Նոյեմբ.

Քաղաքիս առաջնորդական ընտրելեաց ցանկն, որ կը պարունակէր Գեր. Արիստակէս Դերձակեան եւ Վահրամ Մանկունի Սրբազանաց և Արժ. Յովսէփ Այվազեան և Իգնատիոս Շիշէճեան Ծ. Վարդապետաց անունները, հասաւ այսօր անցեալ շաբթու, և Քաղաքական ժողովոյ միջոցաւ ներկայացաւ Գաւառ. Ընդհանուր ժողովոյ ԿԸ րդ նիստին, որ տեղի ունեցաւ ամսոյս 8 ին կիրակի առաւօտ։ Երեսփոխանաց այժմեան թիւն լինելով 43, քսան եւ ութ անդամք մեծամասնութեամբ փութացեր էին իւրեանց մեծ պարտականութիւնը կատարելու ըստ կանխագոյն ազդարարութեանց. Բաւական թուով ալ ունկնդիրներ ներկայ էին այդ նիստին։

Ատեանը բացաւ Ժողովոյն ատենապետը Մկրտիչ էֆ. Պալլարեան՝ բացատրելով նոյն օրուայ նիստին նպատակն ու կարեւորութիւնն։

Յետոյ կարդացուեցաւ Պատրիարքարանի հրահանգն, որով ընտրելեաց ցանկ յղուած և ընտրութիւն հրամայուած էր։ Սոյն պաշտօնագրոյն ընթերցումէն անմիջապէս զկնի՝ Ընդհ. ժողովոյ Նախագահ և Առաջն. Տեղապահ Արժանապատիւ Տ. Գրիգոր քահանայ Արծնեան խօսք առնլով, կարճ այլ ազդու բանախօսութեամբ մը բացատրեց թէ ինչպէս ի հնումն առաքեալք և մեր Նախնի հարք Ս. եկեղեցւոյ պաշտօնեայ մը ընտրած ատեննին աղօթքի կը դիմէին որ Հոգւոյն Սրբոյ շնորհօք առաջնորդեալ արժանաւոր ընտրութիւն կատարեն, ուստի և հրաւիրեց զժողովականս աղօթել առ Աստուած որ Հոգին Սուրբ առաջնորդ լինի իրենց յօգուտ Ս. եկեղեցւոյ և Ազգի ընտրութիւն կատարել։

Յոյնկայս այդ աղօթքն ընելէն յետոյ, ձեռնարկուեցաւ քուէարկութեան։ Երկու քուէ ալ երեսփոխաններէն գրաւոր ղրկուած լինելով, 30 քուէարկուաց մասնակցութեամբ քաղաքիս և վիճակիս Առաջնորդ հռչակուեցաւ Գերապատիւ Տէր Վահրամ Ս. եպիսկոպոս Մանկունի 29 քուէից բացարձակագոյն առաւելութեամբ։ Մնացեալ մէկ քուէն տրուած էր Արիստակէս Սրբազանի։

Սոյն ընտրութեան արդիւնքն անմիջապէս դիւանին կողմանէ հեռագրեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի եւ Նորընտիր Առաջնորդ Սրբազանին, որոցմէ մինչեւ ցայս ժամ ոչինչ պատասխան հասած է։

Կ'իմանամ հաւաստեօք որ այսօր ալ այդ ընտրութեան տեղեկագիրն, որ ստորագրեալ է ներկայ երեսփոխաններէն, կը ղրկուի Ազգ. Պատրիարքարանի, որ հաստատելով ընտրութիւնը, փութացնէ Նորընտիր Առաջնորդին գալուստը։

Ժողովականք և ժողովուրդ ամենն ալ գոհ և ուրախ են այս ընտրութեան վրայ, որոյ ապացոյց են այն ստուար քուէներն, զորս տուին երեսփոխանք Վահրամ Սրբազանի համար, և կ'սպասեն ժամ ի ժամոյ Նորին Գերապատուութեան հաստատական պատասխանին, որ պիտի լինի իրենց համար առիթ մեծի ցնծութեան և բարեբաղդութեան. քանզի ամենն ալ իրապէս հաւատացած են ի սկզբանէ անտի թէ Օրմանեան Սրբազանէն յետոյ Մանկունի Սրբազանն է որ պիտի լինի արժանաւոր յաջորդ աթոռին Կարնոյ և ժիր ու արթուն մշակ եկեղեցւոյ։

—Տրապիզոնի Առաջնորդ Գեր. Գաբրիէլ Ս. Եպիսկ. Սրուանձտեանց ամսոյս 9ին Մուշէն աստ ժամանեց և երէկ իսկ մեկնեցաւ երթալ յԱթոռ իւր։ Նորին Գերապատուութիւնն հիւր էր քաղաքիս Առաջնորդարանին։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ԽՆԴԻՐ Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 19 Նոյեմբեր

Ահաւասիկ խնդիր մը՝ որ սովորաբար իր ազգային գործերու անտարբեր ժողովրդի մը շարժելու գրգիռ մը եւս կուտայ, ու իր արդէն ամբաստանած վարչական մարմնոյ դէմ՝ գանգատելու նոր պատճառ մը։

Ինչպէս շատ ժողովուրդներու նոյնպէս և հայուն համար իր մեռելոց գերեզմաններ նուիրական են։ Շատ ատեն չ'եղաւ որ այս մասին ունեցած նուիրական զգացումներն ու հաւատն արտայայտեց հայ ժողովրդի մի կարեւոր մասը։ Արդ՝ երբ ասոր հակառակ այսօր ի Զմիւռնիա քանի մը դարերէ ի վեր մեր հայրերու, մեր պապերու գերեզմաններու վայր կ'աւերուի, անոնց շիրիմներ կը քանդուին, չորս հինգ հարիւր մեռելոց ոսկերոտիներ խառն ի խուռն երկու փոսերու մէջ կը նետուին, և աւերուած վայրի վրայ ոսկերոտեաց ջարդուխոր բեկորներ ցիրուցան կը տեսնուին, ամենէն անտարբերն ու ապառամիտն իսկ չ'կրնար առանց կսկծելու և յուզուելու դիտել այս մի տեսակ սրբապղծութիւնը կամ վանդալեան աւերումը։

Ահա այս կերպ կը նկատէ այսօր Զմիւռնիոյ հայ ժողովրդի գրեթէ ամբողջութիւնն այն աշխատութիւններ և գործեր, որոնք, ինչպէս արդէն ծանուցուեցաւ, կը կատարուին Ս. Ստեփաննոս Եկեղեցւոյ գերեզմանատան հիւսիսային կողմը։

Ըստ ամենայն հաւանականութեանց՝ յայտնի է, թէ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին առնուազն երեք չորս հարիւր տարուան հնութիւն մ'է. արդէն այժմու շէնքի ճակատ արձանագրուած յիշատակագիր մը ցոյց կուտայ թէ՝ նախորդ շէնքը շինուեր է 1688 ին իր պատճառած աղէտներով նշանաւոր շարժէն փլուած եկեղեցւոյ տեղ։ Արդ՝ բանալի է ենթադրել թէ՝ անոր շուրջ գտնուած գերեզմանատուն եւս նոյնի չափ հին է. և ստուգիւ արդէն ալ հոն գտնուած մի քանի գերեզմանաքարեր վաւերական կերպով այս կը հաստատեն։ Ուրեմն երեք չորս հարիւր տարուան գերեզմանատան մէջ՝ ուր որ կը փորուի երբ մեռելոց ոսկերոտիներ կը գտնուին, ամբողջ մարդու կմախքներ կը տեսնուին, շատ հաւանական է թէ՝ ինչպէս կը պնդուի, չորս հինգ հարիւր մեռելոց ոսկերք փոխադրուած ըլլան։ Անշուշտ այս ամեն՝ մեռելոց տէրեր ծանօթ չեն, կամ թէ ամեն գերեզմաններու վայր իսկ նշմարելի չէ. բայց անոնց մէջ կան իսկ, որ ծանօթ են և նոր, ու յատուկ տապանաքարեր և այլն ունին։ Գրուեցաւ թէ՝ մեռելոց տէրերէն ստորագրութիւն առեր է Ազգ. վարչութիւնը. ստոյգ է որ անձեր գրաւոր կերպով հաւանութիւն տուած են. բայց միանգամայն ճիշդ է թէ՝ երեք եղբայրներէ կրտսերագոյնին, անչափահասին դիմուած է՝ ստորագրութիւն կորզելու համար։ Ասկէ զատ կան շատ ազգայիններ ալ, որոնք ոչ տեղեկութիւն, ոչ ալ հաւանութիւն ունեցած են և ունին իրենց մեռելոց գերեզմաններ բացուելու և այլնի մասին, ուստի բողոքած են ու կը բողոքեն և հետեւաբար տեղական կառավարութիւնն ամենայն օրինաւորութեամբ կը դադրեցնէ երկու օր առաջ ձեռնարկուած աշխատութիւններ՝ ի մեծ գոհունակութիւն տեղւոյն գրեթէ համայն ազգայնոց։

Ժողովուրդ մը իր կրօնին, իր դարաւոր օրինաց և աւանդութեանց, իր համոզման և զգացման դէմ կատարուած բռնաբարութեան մը ինչքան ալ ընդդիմանայ տեղն է. իր արդար և անհնազանդելի իրաւունքն է. այս իրաւունքն ի գործ դնելու կրկնակի պատճառներ կ'ունենայ երբ նոյն բռնաբարութեան հեղինակները նոյն իսկ իրեն ներկայացուցիչ ձեւացող մարմիններ կը կազմեն, բայց նոյն ձեռնարկ սոսկ կրօնի դէմ կատարուած բռնաբարութիւն մը չէ, այլ եւ ըստ ինքեան անպատեհ գործողութիւն մը՝ ինչ ինչ տեսակէտով։

Յայտնի է արդէն թէ՝ յիշեալ վայրը խանութներ շինելու որոշում կուտայ առաջին անգամ տեղւոյս Գաւառ. Ժողովը, թէեւ այն ո՛չ իբր օրինաւոր ընդունուած և ճանչցուած է ժողովրդի ստուար մասէն, ո՛չ ալ ցարդ կեդր. Վարչութենէն վաւերացուած, անշուշտ իր դէմ ուղղուած ամբաստանութիւններու համար։ Յիշեալ Ժողովոյ նոյն որոշում՝ Ալէ-Ալէի մի թղթակցութենէն կ'իմանայ կեդր. Վարչութեան Պատ. կրօն. Ժողովն և կ'որոշէ զայն արգիլել. Անմիջապէս կը լսուի սոյն որոշում հոս. Պատ. կրօն. Ժողովոյ նոյն մասին Ս. Առաջնորդի ուղղած գրութիւնը կը հասնի, բայց և այնպէս Գաւառ. Ժողովոյ խանութներու շինութեան որոշում ի գործ կը դրուի և աշխատութեանց կը ձեռնարկուի։ Ասի պարզապէս ըմբոստութիւն մ'է ազգային գերագոյն իշխանութեան, կեդրոնին դէմ. և եթէ ընդդէմ կրօնի կատարուած բռնաբարութիւն մը աններելի է, ոչ նուազ դատապարտելի է միանգամայն՝ չէ թէ ազգային միութեան դէմ աքացել, այլ մինչեւ իսկ զայն հարուածելու միտում մ'ունենալ։ Դժբաղդաբար ունինք ի Զմիւռնիա խմբակ մը, որ կեդրոնին դէմ ըմբոստանալ՝ իր ամենէն մեծ քաջագործութիւնը կը նկատէ, և անոր դէմ գործել՝ սքանչելի փառք։

Եթէ հայութեան համար՝ այս տեսակ սեւ հոգիներու գոյութիւնը տխրալի է, միւս կողմէն ալ գոհացուցիչ է գիտել թէ՝ համայն ազգայիններ, մեծ ու պզտիկ, հարուստ և աղքատ, ուսեալ ու տգէտ կը միանան անոնց դէմ՝ գերագոյն իշխանութեան հրամաններն յարգելու և անով ազգութեան նուիրական կապերն ամուր պահելու համար։

Ասոնք խնդրոյն բարոյական կողմերն են. բայց նիւթական կողմերն ևս շատ նպաստաւոր չեն Զմիւռնիոյ վարչականներու, որոնք յիշեալ խանութներու շինութեան համար անզուսպ եռանդ մը և հազուագիւտ աշխոյժ մը ցոյց կուտան։ Կ'առարկուի թէ՝ նոյն խանութներ կրնան տարեկան 200 ոսկւոյ հասոյթ մը տալ ազգային արկղի. վասն զի նոյն տեղի խանութներ ասոր, ասոր երկու՝ ոսկիի կը վարձուին և այս հաշուով, շինուելիք տասն եօթը խանութներ 170-200 ոսկի վարձքէն աւելի չեն բերեր. բայց եթէ նոյն գումարէն՝ նորոգութեան, կալուածական տուրքի և այլ մանր մունր ծախքեր զեղչենք և խանութներու պարապ մնալու միջոցն ալ հաշուենք, վասն զի նոյն տեղի խանութներ ամսական կը վարձուին և յայտնի է թէ՝ ամսական վարձուող կալուածներ յաճախ պարապ մնալու ենթակայ են, այն ատեն անոնց բերելիք հասոյթը 150 ոսկի ալ չ'ըլլար։

Բայց ասոր փոխարէն գիտէ՞ք ինչ կը կորսնցնէ ազգը. հոյակապ եկեղեցի մը, որու շինութեան հազարաւոր ոսկիներ ծախսուած են, կը կորսնցնէ իր գեղեցկութիւն և մանաւանդ երեւոյթ մը կը ստանայ. վասն զի արդէն ծանուցեալ վայրն ըստ ինքեան լայնարձակ չէ և ամենէն նեղն է եկեղեցւոյ շրջափակի մէջ. արդ՝ երբ խանութներ գան եւ հոն խճողուին՝ բնականաբար՝ շքեղ շէնքի մը փայլը կը նսեմացնեն։ Ոչ միայն այս, այլ և որովհետեւ նոյն կողմէ եկեղեցին ունի քարաշէն սանդուղ մը իր վերնայարկին համար, որու մի յարեւմտեան եւս միւս կողմը կը գտնուի, հարկ պիտի լինի կ'բռնել կամ նոյն սանդուղը փլել, կամ նոյն անցքը փակել. սանդուղը փլելով եկեղեցւոյ գմբէթ վտանգի պիտի ենթարկի կը կարծուի, վասն զի իրազեկ անձեր կը պնդեն թէ՝ երկու սանդուղներն ալ բարձրաբերձ և լայնածաւալ գմբէթին պատուար լինելու համար շինուած են. իսկ նոյն անցք փակել եւս անպատեհութիւն մ'է, ըստ որում հոյակապ եկեղեցի մը ինչո՞ւ շուրջը անցք մը չունենայ, որ անհրաժեշտ է թափօրի, թէ հանդիսաւոր օրերու և թէ շատ մը անկնկալ պարագաներու համար։ Դիտենք նաև թէ՝ Հայոց թաղին մէջ պարապ և ընդարձակ գետին մը շատ կարեւոր կրնայ լինիլ ոչ միայն պատահարներու համար։ Զմոռնանք միանգամայն յիշել թէ՝ նոյն տեղերի խանութներն մի միայն դարբիններու, թիթեղագործներու, ատաղձագործներու, գինեպաններու և այս կարգի արհեստաւորներու կը վարձուին միայն։ Արդ, որովհետեւ այս ամեն արհեստներու կիրառութիւն ունի իր աղմուկն ու շչուկը, շատ բանալի է ենթադրել թէ՝ երբ այդպիսի խանութներ շինուին եկեղեցւոյ, տաճարի դուռ մի և նոյն աղմկով ու շչուկով ժամերգութիւնք իսկ պիտի շփոթին հոն։

Զափազանց խնայասէրներու, կամ թէ աւելի ճիշդն ըսելու համար մասնաւոր օգտով ու նկատումով գործողներու համար, որոնք բարեբաղդաբար անծանօթ չեն մնացած, կրնան այս ամեն առարկութիւններ աննկատելի համարուիլ, բայց պէտք է միանգամայն ի նկատ առնուլ թէ՝ երբ մասնաւոր անհատ մը իր անձնական բնակարանին կամ վայելչութեան կամ պատշաճութեան, կամ իւր հաճոյքի եւայլնի համար, ընդարձակ պարտէզ, բակի եւայլնի տեղեր անշէն կը թողու, ինչո՞ւ ամբողջ ժողովուրդ մը, հասարակութիւն մը, ազգ մը, իր մի հոյակապ եկեղեցին իր վայելչութեան մէջ պահելու համար դժուարի պարապ թողուլ գետին մը, որ ուրիշ կրկնակի պատճառներով այնպէս մնալ հարկ է։ Միանգամայն ի՞նչ հարկ անպատճառ այդ գետնի վրայ կալուածներ շինել, քանի որ անդին ազգին սեփականութիւնն եղած պարապ գետիններ կան ու կը կենան, և կը գտնուին միանգամայն ազգային կալուածներ որոնց վերեւ յարկ մ'եւս բարձրացնելով կրնան ազգին բարիք մ'ընելու փափաքով առանց տակաւին փոխ տրուած գումարները շահ գործելու։

Վերջապէս խնդիրն որ կողմ ալ դարձնենք՝ առաջարկուած և որոշուած խանութներու շինութիւնն անպատեհ կը գտնենք. այս անպատեհութիւններ գրեթէ ամեն Զմիւռնացի հայ նշմարած է, ինչպէս նաեւ կեդր. վարչութիւնն, և ասոր համար թէ այն և թէ այս հակառակ են նոյն շինութեան. ուրեմն անոր հեղինակներուն կը մնայ քիչ մը աւելի լրջութիւն ունենալ և հրաժեշտ տալ ձեռնարկէ մը, որ օգտէն աւելի չարիք յառաջ կը բերէ։

ԿԱՒԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թիֆլիսում պարսկերէն լեզուով հրատարակվող «Քէշկիւլ» շաբաթաթերթի 58 համարում լոյս տեսան Ռ. Պատկանեանի, Ղազարոս Աղայեանցի և Ն. Տէր-Ղևոնդեանցի հետեւեալ մանկական երգերը, պարսկերէն թարգմանած. 1) «Միրուն անմեղ իմ գառնուկ», 2) «Ով Տէր մեր գթոտ», 3) «Դու ինձ ասա աքաղաղ», և 4) «Երկու փոքրիկ նապաստակ»։ Ինչպէս լսում ենք, հետեւեալ համարներում նոյն շաբաթաթերթի մէջ լոյս կը տեսնեն հետեւեալ երգերը. «Թռչնիկ աչա դէպի ինձ գալով», «Արե՛ւ, արե՛ւ, ե՛կ, ե՛կ,» և «Փայլուն արեւը արդէն մայր մտաւ»։ Հայերէնից պարսկերէն «Այգըբէջանի» մաքուր բարբառին վերածելով հայերէն մի քանի չարք ընտիր ոտանաւորներ, ինչպէս երեւում է, թարգմանչի նպատակն է եղել մեր երկրի թուրք ազգաբնակութեան գրագէտ և ընթերցասէր փոքրաթիւ հասարակութիւնը ծանօթացնել հայ գրականութեան հետ։

Երեւանից մեզ գրում են. «Ամսիս 1-ին, Գայեանեան օրիորդաց դպրոցի դահլիճում, թեմական առաջնորդի հրաւէրով, կայացաւ կանանց ժողով։ Ժողովի նպատակն էր իրագործել Երեւանում կանանց բարեգործական ընկերութիւն հիմնելու միտքը, որը մի քանի ժամանակ արդէն հանդէս է եկել։ Ժողովին ներկայ էին երեսունից աւելի տիկիններ և օրիորդներ։ Ժողովին նախագահ, Սուքիաս եպիսկոպոսը, նոյն օրը եկեղեցում մի քարոզով բացատրած լինելով կանանց բարեգործական ընկերութեան կարեւորութիւնը, հրաւիրեց ներկայ եղողներին ձեռնարկել գործին և հարկաւոր նախապատրաստութիւններ տեսնել կառավարութիւնից թոյլտուութիւն ստանալու համար։ Ժողովականները մի խնդիրքով դիմեցին Սուքիաս եպիսկոպոսին և նրան խնդրեցին դիմել ուր հարկն է թոյլտուութիւն ստանալու համար։ Ընկերութեան կանոնագրութիւնը նմանեցրած է Թիֆլիսի կանանց ընկերութեան կանոնադրութեան։ Յոյս պէտք է ունենալ, որ երեւանցի հայ կանայք ամենայն ջանք կը թափեն ընկերութեան աճման համար, որը շատ մեծ գործեր ունի կատարելու յօգուտ տեղական իգական սեռի և հասարակական պէտքերի։»

«La Revue de l'Orient» շաբաթաթերթի այստեղ ստացած նոյեմբերի 6 ի համարում զետեղված է մի շատ հետաքրքիր յօդուած Պ. Ռափայէլ Պատկանեանի մասին։

Մեր տաղանդաւոր դերասան Պ. Ադամեան, այժմ իր ներկայացումները տալիս է ՕԴԷՍԱՅՈՒՄ։ Այս օրերս մեր ձեռքն ընկան երեք հատ Օդէսայի ռուս լրագիրներ,—և երեքն էլ աննկարագրելի գովասանքով և հիացմունքով են խօսում Ադամեանի խաղի մասին, մանաւանդ «Համլէտի» դերում։ Օդէսայում նրան աւելի բարձր են դասում, քան Բարնային և Շէկսպիրի դերերի ուրիշ աշխարհահռչակ կատարողներին։ Լրագիրներից երեւում է որ «Համլէտից» յետոյ Ադամեան պիտի բեմ դուրս գայ «Օտէլլօ» պիէսայում և անուհետեւ թէ Շէկսպիրի և թէ ուրիշ յայտնի հեղինակութիւնների գլխաւոր դերերում։ Եթէ հաւատանք Օդէսայի լրագիրներին, այդ քաղաքի հասարակութիւնը կատարելապէս յափշտակված է երեւում Ադամեանի խաղով։

Կարսից մեզ գրում են հետեւեալը. «Այստեղ սկսել են քանդել Կարսի հընագարեան երկկարգ ամրութիւնների չարքերը։ Գուցէ հեռի չէ այն ժամանակը, երբ այդ ամրութիւնների գոյութիւնը որոնելու են միմիայն պատմութեան մէջ։ Ամբողջ մնացած աշտարակներից մինի վրա անցեալ օրը կարդացի գեղեցկապէս պահպանված հետեւեալ արձանագրութիւնը. «Թվիս ՌՋԳ. ի թագաւորութեան Ռուսուդանա Համթապահութեամբ Իվանէի մեք Կարուց քրիստոնէքս չինեցաք զբրջնիս հալալ արդեանց մերոց։»

Մեզ հաղորդում են որ Նոյեմբերի 10-ին, կաթողիկոսի օծման տարեդարձի օրը, Թիֆլիսի հայոց ուսումնարանների աշակերտների և աշակերտուհիների ներկայութեամբ Վանքի մայր եկեղեցում պատարագ մատուցվեց։ Այս առիթով Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցի տեսուչ Սարգիս քահանայ Բէգնազարեանը մի երկար և վերին աստիճանի ոգեւորված ատենաբանութիւն արեց, և ի միջի այլոց նկարագրելով կաթողիկոսի ընտրութիւնը, հաստատութիւնը և դպրոցների բացումը, վերջացրեց իր ոգեւորված ճառը գովելով կաթողիկոսին։

(Մշակ)

Օրիորդ մը պաշտօն մը կը խնդրէ իբրեւ առընթերակաց ընկերուհի մանկամարդ տիկնանց կամ տղայոց։ Կըրնայ ուսուցանել անգլիերէնի տարերքն և քաջ ասեղնագործ է։ Կը խօսի հայերէն, քիչ մ'ալ թուրքերէն։ Կրնայ լաւ յանձնարարականներ բերել իբր պարկեշտ և պատուաւոր բնաւորութեան տէր։ Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։

1320 4—4

ԳՐԱՏՈՒՆ

Գ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Հասան փաշա խան 14

311 8

ԱԶԴ

Պէշիկթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյս վաքֆէն Իւսկիւտար Ինատիյէ Կարապետ Գալֆա փողոց 45 թիւ և Զարպհանէի Մարտիրոս փողոց 3 թիւ ընդ ամենը 990 կանգուն գետինն տէր՝ Սամաթիոյ բնակիչներէն Տիւլպէնտճի Աբրահամ Պետրոսեան անուն անձին անպակաս մնացած ըլլալն տեղեկանալով, Թաղ. Խորհուրդս Նորա ստացուածքն եղած յիշեալ գետինը մահլիլ նկատելով ծախելէ առաջ, պարտ զգաց ներկայիւս ազդարարել ի լրագիրս թէ՝ հանգուցեալ Տիւլպէնտճի Աբրահամ Պետրոսեան անուն անձն եթէ իւր մահուընէ վերջը ժառանգորդ թողած է, ժառանգորդք պարտին թուականէս սկսեալ մինչեւ երեք ամիս Խորհրդարանս ներկայանալ, ի ձեռին ունենալով իրենց ժառանգորդութիւնն հաստատող պաշտօնական վկայագիր։

Սոյն պայմանաժամու լրանալէն յետոյ, Խորհուրդս յիշեալ 990 կանգուն գետինն մահլիլ նկատելով, ի վաճառ պիտի հանէ։

Ի Դիւանէ Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. Ա. ԽԻՍՏԱՎԼԵՐՏՑԵԱՆ ԳԷՈՐԳ ԱՀԱԼԸՄՃԵԱՆ
1887 հոկտ. 25
Պէշիկթաշ
1301 8—8

ԱԶԴ

Խափանեալ [illegible] գաւեշտաթերթի արտօնատէր Գէորգ էֆէնտի Այվազեան՝ Մխիլլեէն ընտիր ձիթաւիղ և օճառ, Թէնտոսէն պատուական գինի և Իզմիրէն ընտիր օղի բերել տուած է, և աժան գնով կը վաճառէ Ղալաթիա Բէնչչէնպիւս-բազար, Իփսի խան։

Մինչեւ ցարդ Այվազեան էֆէնտիի յիշեալ վաճառատունը դիմողք յոյժ գոհ եղած են ապրանաց ընտիր տեսակէն և գնոց չափաւորութենէն։

Այս օրերս լաւագոյն ապրանքներ հասած են։ 1318 4—15

ՏՕՔԹՕՐ ԶՕՀՐԱՊ

Բժիշկ Շիշլիի գաղղիական Լա-Բէ հիւանդանոցին, վաղեմի ներքին բժիշկ Լիոնի եւ Սէնդ Էդիէնի հիւանդանոցաց (ի Գաղղիա), թղթակից անդամ Լիոնի բժշկական ազգային ընկերութեան, մասնագէտ Ականջի, Կոկորդի եւ Քթի հիւանդութիւններուն եւ ելեքտրական դարմանոց, այցելութիւնք կ'ընդունի առաւօտներն (ժամ 10էն 12) իւր տունն որ ի Մեծ փողոց Բանկալթիի թիւ 75, և կէս օրէն վերջ ի Ստամպօլ Պահճէ գաբու Մէրհամէթճեան դեղարանն թիւ 18։ 1175 36—39

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԵԼՈՒԿԱՑ

194 — Մեծ-փողոց Բերայի — 194

Որպէս զի Օ ԳԱՄԷԼԻԱ վաճառատունն ճշմարտօրէն ուրիշի մը հետ և հասարակութիւնն երբեք չխաբուի, դրան վերեւ դըրուած է ոսկեզօծեալ ծաղկեայ մեծ Գամէլիա մը։

ՆՈՐ ՀԱՍԱԾ ԵՆ

ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ ՆՈՐԵԼՈՒԿՆԵՐ, ԲՐԴԵՂԷՆՔ, ԹԱՒՇՆԵՐ, ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆՔ ԵՒ ԿԱՌՆԻԴԻՒՐ։ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻ ԵՒ ԵՐԵԿՈՅԹԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆՏԻՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

ՄԻՄԻԱՅՆ ԱՄԵՆ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

Այս օրէն սկսեալ, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԴԷՍ ամեն տեսակ բրդեղէն, կտաւեղէն, մետաքսեղէն կերպասներու կտորներու։

ԿԷՍ ԳՆՈՎ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

1248 ՈՐՈՇ ԳԻՆ 16—36

ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ

ՃԱՇԱԿԵՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ

698

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Սիվրիհիսարքէարի եուն չօրապ օն իքի պին չիֆթ, պէհէրի իւչ պուչուք ղուրուշ։

Սըգ գանավաչօ խիրմէ պին արշըն, պէհէրի իքի ղուրուշ ալթը բարա։

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ պէրմէնէը պալէա իքի գալէմ էշեա ֆիյաթը մուբագգամալէրի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թէզքէրէսի սանիյէսի խիրմէ պէշինճի չարշէնպէհ կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասալէրի իճրա օլունարագ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի կիւպի վէ խիրմէ ալթընճը կիւնիւ տախի եւզտէ պէշ թէմինաթի գաշուլ օլունաճաղընտան, թալիպլէրին մագամը Սէրասքէրի լէմազիմաթը ուհումիյէ տահրիքեսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

23 Թըշրինի սանի 1303 1344
Նօ. 13 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Փարիգալի հիւմայունլէր իչիւն Խիւսավէնտիկեար վիլայէթինճէ միւնագասայա գօնուլան իքի խիւզ էլլի պին գըյէի ճէտիտ եաբաղըն պէհէր գըյէի ճէտիտի սէքիզ ղուրուշ օթուզ իքի բարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թէզքէրէսի սանիյէսի խիրմէ սէքիզինճի կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասաըն իճրասը իլէ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկ կիւնտէն, իթպալնէ թալիպ վէ խիրմէ տօգուզընճը կիւնիւ տախի խիւզտէ պէշ թէմինաթլըլէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէմազիմաթը ուհումիյէ տահրիքեսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

23 Թըշրինի սանի 1303 1345
Նօ. 14 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Հալէպտէ մէվջիւտէ պուլունան ճիւնտը ճէնապը Միւլիւքեանէ իչիւն միւպայեա օլունաճագ օն պէշ գալէմ էրզագըն ֆիյաթը մալումէլէրի իլէ մահալլի թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղընտան վէ թէշրինի սանիի բուժընուն օթուզընճը կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկլինտէն, իթպայա թալիպ օլանլարըն չէրաիթինի անլամագ իւզրէ լէմազիմաթը ուհումիյէ տահրիքեսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

23 Թըշրինի սանի 1303 1346
Նօ. 15 1—3

AU PANTHEON

ԳԱԼՖՕՐԻԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց Կալաթա Սէրայի մեծ դրան դէմ թիւ 206

Գալֆօրիլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ, ձմեռն եղանակին համար, Բարիզէ բերել տուած են շրջազգեստի համար մետաքսէ և բրդէ գեղեցիկ կերպասներ, ամեն տեսակ [illegible], [illegible], [illegible], նորաձեւ ձեռնոցներ եւայլն։

Բոլոր այս ապրանքներն, որք վերջին նորաձեւութեանց կը համապատասխանեն և ընտիր տեսակէ են, խիստ աժան գներով կը վաճառուին։

Հարսանեաց օժիտ պատրաստող ընտանիքներ մեծապէս պիտի օգտուին եթէ ուղղակի Գալֆօրիլօ եղբարց վաճառատունը դիմեն։ 1250 14—25

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

531

ՆՕՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 1,788964

ՆՕՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՄԱՐԻԹԱՅՄ, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ. **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԱՐ ՍԷՐԱՍՔԵՐԻ

Էյլիսէ անպարը իչին պատէթ-Թէսլիմ էսմանը Գօսօվա վէ Մանասթըր վէ Եանեաստան հէվալէթէն վիրիլմէք իւզրէ Նըսֆը լուվաուլ վէ Նըսֆը տիկէրի իմամ իչի նէվինոէն հիւզ տօգսան տէօրթ պին չիֆթ եուն չօրապըն պէհէր չիֆթի տէօրթ ղուրուշա Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ Թըշրինի սանիի րումինին եիրմի պէշինճի չարշընպէհ կիւնինտէ գատար պէհէր կիւն միւնագասա պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը վէ եիրմի ալթընճը բէնչշէնպէհ կիւնիւ եիւզտէ պէշ Թէնզիլաթը գապուլ օլունաճաղընտան, Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէֆազիմէթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

21 Թշրինի սանի 1887 1343
Նօ. 12 2—3

ASSICURAZIONI GENERALI
DE TRIESTE

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Ի ԹՐԻԷՍՏ

Հիմնեալ 1831ին

1886 դեկտեմբեր 31ին Երաշխաւորեալ Դրամագլուխն էր աւելի քան 87,000,000 ֆրանք։

Հրդեհի դէմ ապահովագրութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն, Թիւ 4, 5, Մանուկ օղլու խան, Թաբաքեօյ, Ղալաթիա։ 1303 3—4

THÉ ÉCONOMIQUE
ՏԷՅ ԷԳՕՆՕՄԻՔ
ΤΕΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ
MARQUE DÉPOSÉE

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒՇԵԱՆ և Յ. ԽԱՉԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.
Ընդարձակ տեսակաւոր գաւաթաց հետ

Ջինէ եւ Ճավայէ ուղղակի բերուած Գեպբեքիր եւ ամեն ճաշակի յարմար թէյեր
ԳՆԵՐ ՉԱՓԱՒՈՐ ԵՒ ՈՐՈՇԵԱԼ

Փորձը ամեն գովեստէ լաւագոյն պիտի հաստատէ հինգ տարիէ ի վեր սոյն վաճառատան ըրած ջոկողութիւնքն յաճախորդները գոհացնելու համար։

Պահճէ Գաբու Ճէլալ պէյ խանի դրան կից Թիւ 10
1000 54—78

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՌԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	2,000	Լէանտրօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարթէլլօ	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորոտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օսբրէյ	4,500
Գամէօ	2,100	Օթթօ	2,000
Գարլօ	2,000	Ռաֆայէլ	1,200
Գօմօ	2,700	Ռօլանտօ	3,200
Տիտօ	2,500	Ռանկէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Ռիօ	2,800
Էրաթօ	2,600	Ռիալթօ	4,400
Ֆրանգօ	2,600	Ռինալտօ	3,200
Ֆալգօ	800	Ռօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիթանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրանատօ	2,200	Սօրէնթօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ռիլսըն	3,300
Հիտալկօ	3,000	Թիպէր	1,300
Հիւմպէրթ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճինօ	2,300	Զօանթօ	3,600
Քէլօ	2,300	Ուէստօ	4600
Քօզօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէնօ	4?,0

Ուղևորներու համար ամեն դիւրութիւնները ընծայուած։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ Գործակալք, Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլէթ խան Ղալաթիա

551

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.
ԸՆԴԻԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՍԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԳՈՒՐՄՈՒՉԻ

LA ROUENNAISE

1837ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Դրամագլուխ . . . . 4,000,000 ֆրանք
Պահեստի դրամն հաշուոյն մէջ չէ

L'INDUSTRIELLE

Հրդեհի ճիւղէն 1,500,000 ֆր. Բուն իսկ դրամագլուխ 5,000,000 ֆր.

LA CAISSE D'ASSURANCES MUTUELLES

Կ'ապահովագրուին նաեւ արջառք և անասունք։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Ղալաթիա Գալանթինա փողոց Լէօն խան Թիւ 1, 2, 3, 4։

Ադրիանուպոլսոյ և Արեւելեան Ռումէլիի տնօրէն և գործակալն Գ. ՏԷԼԻՓՈՒԹՈՍ

123

ՉՄԻՆԷՆԵՐ
ԾԽՆԵԼՈՅԶՆԵՐ

[illegible]

Ծուխ հաւաքածոյ յախճապակեայ, Թափծու երկաթէ և այլ
ՉՄԻՆԷՆԵՐՈՒ
ԲԷԹՐՈԼՈՎ, ՏԱՔՑՈՂ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ

Հ. ԼԱՆԺ

24, Պէրչէմպէ բազար) Ղալաթիա
32, Մահմուտիյէ ճատտէ)

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ
(Պղնձէ, հալածոյ և թափծու երկաթէ)

ԵՐԿԱԹԵԱՅ ՄԱՀՃԻ ԳՈՐԾԻՔ
Ամեն տեսակ գործիք
ՇԻՆՈՒԱԾԱՆԻՔ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՔ
Տափանոցք - կշռորդք - Ցորենի կշռորդ

ԴԱՆԱԿՆԵՐ

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ 676

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՌԻԼԱՅԸՆՍ

Մոլային ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Գ. Վ. Ուիթթոլ, Ուիթթոլ խան Պահչէ-գաբու Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մէյթէպանի փողոց Իզզէթ բաշա խան Թիւ 6. 686

ՆԱՒԻԳԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Բաթումի միջև կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Բաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէնզալէ որ նոյեմբեր 30ին Մարսիլիայէն և դեկտեմբեր 7 երեկոյեան ժամ 4ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Ուղղակի և արագ ուղևորութիւն

Նաւավարձի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՕԹԷ ԲՐՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլէթ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 14

556

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Գանոբուս	4200	Օզիրիս	3000
Ֆերոզ	4000	Օլիմբիա	3000
Օսմանլի	4000	Նեղոս	3000
Մեծասդրիս	3250	Թէբէս	300
Թիպրօ	3250	Լօտիւս	800
Մակեդա	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սէտոլ	700

Դիմել առ Ճ. Ւ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ. Ուիթթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
31, Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրբուլ

531

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլի և Արևելից միջև.

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալճերիան	2500	Ֆլավիան	3700
Ալզատիան	2500	Ֆլորիտան	3700
Անատօլիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Աթենեան	2500	Իպէրիան	5500
Արմէնեան	3700	Իլլիրիան	5500
Գալաբրիան	6000	Իտալիան	5500
Գարթըճինեան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սարտինիան	2000	Լիպիան	800
Տալմաթ	700	Օպորթօ	700
Էճիբշեան	3700	Բերսիան	3800
Ֆլավիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆլէմինեան	3700	Վիրճինիան	6800

Սերբեան շոգենաւը նաւապետ Ռիչարտսոն առաջին երեքշաբթի օր Լիվըրբուլէն ընդհանուր վաճառքով աստ կ'սպասուի։

Ուղևորներու համար ամեն դիւրութիւն։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ Գործակալ Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ. Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք.
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք.
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վալման և ընկ.
Մալթա, Օ. Քամիլէրի.
Շիրա, Ս. Վօրօդորօսօ Որդիք և ընկ.
Զմիւռնիա, Գ. Ուիգօլ և ընկ.

546

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՈՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՆՍԹԻՏՈՒՏ
ՀԱՆԴԵՐՁ ՓՈԽԱԴԱՐՁՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստ	12,000,000

Արևելից Տնօրէն. Մ. Լոժէն Բօրարօ
» Վարիչ գործակալ և քննիչ Մ. Նազարեթ Եագուբեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեառք Պալէօղեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Տամլամալեան և Գասպարեան Ատանա. Գ. և Ս. Սէթեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնիա, եւն եւն։

Ֆրանքօ-Հոնգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Անհերքելի կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նախնական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդեօք հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ Հոնգարական ընկերութեան չափաւոր պայմաններուն և վճարահանութեան մասնաւոր առաւելութիւններուն որ մէն մի տարի Պիւտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կ'ունենան, մէն մի շահող Թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ առնելու համար պէտք է դիմել առ վերոյիշեալս։ Ամէն լաւուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (վաւերացեալ Աւստրիոյ-Հունգարական կառավարութենէ) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանքի պատկառելի գումարի մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկայիս 12 միլիոն է։ 654

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԵՐԻ

ՉԵՐՐԻ ՓԷՔԹՕՐԱԼԸ

Տօքթօր Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողացաւք, թոքերու հազալի, թոքերու ընչափողի, ընչարգելութիւն ևն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային գրգռումները, և կապուտ հազի և յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ հզօրապէս կ'օգնէ ու կը կազդուրէ։

Տր. Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, շնորհիւ նորա կոկորդի և թոքային ախտաւորութեանց վերայ ունեցած ուժգին և միօրինակ նուաճող ազդեցութեան է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց ճառագումն և պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Չկայ ամենեւին դեղ մը որ կրնայ այնքան կարեւոր լինել հիւանդին քան զայս, և կամ աւելի արժանիք ունենայ նորա կատարեալ վստահութիւնը գրաւելու։

Չէրրի Փէքթօրալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ ամէն դեղերէ գերազանցն է և համեղ. քմաց շատ հաճելի լինելով փոքր տղայք շատ դիւրաւ կ'առնուն։

Գործածութեան եղանակը շիշերուն հետ կը տրուի։ Կեդրոնատեղին է Ե. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ և ԸՆԿԵՐԻՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ Կը ծախուի նաեւ քաղաքիս մէջ գտնուած դեղագործաց քով։ 581

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1887 Նոյեմբեր 1 Կիրակի օրէն սկսեալ մինչև Նոյեմբեր 30

Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջ ելնող շոգենաւաց երթևեկութեան ժամերը

Ժ. Վ. Թ.

»2 15 Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 27
»2 50 Ենիք. ՍԹԷՆ. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. (Պէպէքի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 22
»3 30 Ենիմ. Մեզպ. Պէօյ. Թար. Ենիք. ՍԹԷՆ. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 18
»4 30 Ռ. Գավագ Ենիմ. Մեզ. Պէօյ. Թարպ. Ենիք. ՍԹԷՆ. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 32
6 — Ենիմ. Մեզ. Պէօյ. Թար. Ենիք. ՍԹԷՆ. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 22
7 — Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյքօզ Բաշչա. Ենիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Ճէնկ. Պէյլէր. Օրթագ. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ. 25
8 15 Ա. և Ռ. Գավ. Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը ՍԹԷՆիա պիտի հանդիպի) 20
10 — Մեզարպ. Պէօյ. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնավ. Օրթագ. Պէշ. 33

Արնավուտքէօյէն կամուրջ ելնող շոգենաւաց ժամերը

»1 45 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 32
»2 15 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. 19
»2 45 Արնավ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք. 25
»3 25 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. 21
»4 — Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 23
»4 35 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. 17
10 55 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ 22
11 15 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ 25

Ասիական եզերէն կամուրջ ելնող շոգենաւաց ժամերը

»2 — Վանիք. Ճէնկ. Պէյլ. Գուզ. Գապ. 21
»2 15 Պէյքօզ Բաշչ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղորդ.) 23
»2 50 Գանտ. Վան. Ճէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշ. 33
»2 50 Ռ. և Ա. Գավ. Մեզ. Պէօյ. Թար. Պէյքօզ Բաշ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթ օրերը Վանիք. Ճէնկ. Պէյլ. Գուզգ.) 20
4 — Գանտ. Վան. Ճէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Բացի ուրբաթէ 19
4 45 Գանտ. Վանիք. Ճէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Իւսկիւտար 33
4 45 Պէյք. Բաշչ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Ճէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիք. 2
8 45 Պէօյիւք. Թարապ. Պէյք. Բաշչա. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վան. Ճէնկ. Պէյլէր. Գուզգ. Իւսկ. 21
10 25 Գանտիլլիէն Ճէնկէլքէօյ կամուրջ 23
11 5 Գուզգունճուքէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ) 19

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթևեկող շոգենաւաց ժամերը

»2 45 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պէօյիւք. Մեզարպ. Ենիմահալլէ Ռ. Ա. Գավագ 32
3 45 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզգ. Օրթ. Պէյլէր. Ճէնկէլ. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Բաշչա. Պէյք. Թարապ. Պէօյ. Մեզ. Ենիմ. 25
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պէօյ. Մեզ. Ենիմ. 22
5 30 Գապաթ. Պէշիք. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. ՍԹԷՆ. Ենիք. Պէյք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզ. Ենիմ. և Գավագներ 20
6 45 Իւսկ. Պէշիք. Գուզգ. Օրթ. Պէյլէր. Ճէնկ. Արնվ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյ. 21
8 30 Պէշիք. Օրթ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարպ. Մեզար. Պէօյ. 33
10 30 Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. ՍԹԷՆ. Ենիքէօյ, Թարապիա, Պէօյ. Մեզար. Ենիմ. 18
11 10 Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարպ. Ենիմ. 2
11 40 Պէպ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. ՍԹԷՆ. Ենիք. 22

Կամուրջէն Արնավուտքէօյ երթևեկող շոգենաւաց ժամերը

»2 55 Ուղղակի Արնավուտքէօյ և Պէպէք 21
»3 25 Ուղղակի Արնավուտքէօյ 23
»4 — Ուղղակի Պէպէք 17
10 — Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար (Վոսփոր եկող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 22
10 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք 25
11 5 Գապաթ. Պէշիք. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Պօյաճըգէօյ 21
11 40 Պէշիք. Օրթ. Գուրու. Արնավ. Պէպ. 19
12 5 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. 25

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթևեկող շոգենաւաց ժամերը

3 15 Իւսկ. Գուզգ. Պէյլ. Ճէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բաշճէ Պէյք. 2
3 25 Ուղղակի Գանտիլլի 19
4 10 Ուղղակի Գանտիլլի 33
9 25 Պէշիքթաշ, Գուզգունճ. Պէյլէր. Ճէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 28
10 15 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշչա. Պէյք. Թար. Մեզարպուռնու Գավագլար 17
10 40 Իւսկ. Գուզգ. (Բացի ուրբաթէ) 19
10 45 Պէշիք. Գուզգ. Պէյլէր. Ճէնկել. Վան. Գանտիլլի Պէպէք (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 32
11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշչա. Պէյք. 23
11 45 Գապաթ. Գուզ. Պէյլ. Ճէնկ. Վանիք. 36

« Այս նշանները կրող երթևեկութիւնք Նոյեմ. 16էն սկսեալ մէկ քառորդ վերջը տեղի պիտի ունենան։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —	6 35	1 50	7 5
1 30	7 5	2 10 Պէշիք	8 15 Պէշիք
2 —	8 15 Պէշիք	2 30 Գգ.	9 —
2 30 Պէշիք	9 —	3 20	9 40
3 —	9 30	3 55	10 10 Պէշիք
3 35	10 — Ֆէրպ.	4 30 Ֆէրպօթ	10 30 Ֆէրպ.
3 45 Ֆէրպօթ	10 10 Պէշիք	4 35 Պէշիք	10 35 Գգ.
4 15	10 40	5 25	11 —
4 50	10 50 Գգ.	5 45 Ֆէրպօթ	11 15 Ֆէրպ.
5 — Ֆէրպօթ	11 — Ֆէրպ.	5 50	11 25
5 20 Վոսփոր	11 25	6 25 Պէշիք	11 50
5 35 Պէշիք	11 40		12 5
6 5	12 5		12 5 Գգ*

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —	7 5	— —	7 5
1 45	8 15 Պէշիք	1 40	8 15 Պէշիք
2 30 Պէշիք	8 45	2 15 Պէշիք	8 45
3 15	9 15	3 —	9 15
3 45 Ֆէրպօթ	9 45	3 45	9 45
4 —	10 — Ֆէրպ.	4 30 Ֆէրպօթ	10 10 Պէշիք
4 45	10 10 Պէշիք	4 30	10 30 Ֆէրպ.
5 — Ֆէրպօթ	10 45	5 15	10 45
5 20 Վոսփոր	11 — Ֆէրպ.	5 45 Ֆէրպօթ	11 15 Ֆէրպ.
5 35 Պէշիք	11 10	6 5	11 20
6 5	11 45	6 25 Պէշիք	11 40
6 35	12 5		12 5

* Այս երթևեկութիւն Հրէից տօներուն, և ուրբաթ օրերը չպիտի կատարուի։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 30 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 45 » » (կիրակի օրերը ժ. 5 15)
10 35 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 30 » » (կիրակի օրեր ժ. 10 45ին)
3 10 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 15 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիր. 5ին)
10 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 15 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի օրերը ժմ. 10 30ին)։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — » Գապաթաշ
4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 15 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

Ծան. — Օդը մթագնած եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։ 663